

İmtiyaz Sahibi

Türkiye Damızlık Koyun Keçi
Yetiştiricileri Merkez Birliği adına
Prof. Dr. Veysel AYHAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İrfan GÜNDOĞDU

Kapak Görsel

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi
Başkanlığı arşivinden alınmıştır.
Fotoğraf: "Ahmet Fatih Sönmez / VAN"

Yayın Türü

Yaygın Süreli Yayın
3 Ayda Bir Yayınlanır

Basım Tarihi

27.10.2014

Dağıtım

PTT Kargo

Yönetim Yeri

Cevizlidere Mahallesi 1249. Sokak
Batuhan Ap. No: 7/20 - 06520
Çankaya - ANKARA
Tel: 312 442 88 02 (Pbx)
Fax: 312 442 88 18
e-mail: bilgi@turkiyekoyunkeci.org

Yapım Ajansı

ajansâlâ
kurumsal yayıncılık ve paz. iletişim

Kurumsal Yayıncılık ve Paz. İletişimi
Tel: 312 447 48 25

Baskı

MATTEK Matbaa Basım Yayın
Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti.
Ağaç İş. Sanayi Sitesi
1354 Cad. 1362 Sok. No:35
İvedik/ANKARA - Tel: 312 433 23 10

ISSN

2148-2799

Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri
Dergisi basın ahlak kurallarına uymayı
taahhüt eder. Yayımlanan yazıların
sorumlulukları sahiplerine ait olup,
Birliğimiz görüşlerini yansıtmamaktadır.
Dergide yayımlanan yazılar, kaynak
gösterilmek koşuluyla, diğer yayın
organlarında yayımlanabilir. Gönderilen
yazılar iade edilmez.

bu sayıda

Bizden Size

2

**KÜÇÜKBAŞ
HAYVANCILIĞIN
KALBI KONYA'DA ATTI**

4

**HALK ELİNDE
KÜÇÜKBAŞ HAYVAN
ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ
DEĞERLENDİRİLDİ**

11

**DAP, GAP, KOP VE DOKAP
KAPSAMINDAKİ İLLERDE
KOÇ TEKE ALIMI VE
AĞIL İNŞAATI
DESTEKLEMELERİ
TOPLANTISI DÜZENLENDİ**

12

**SİVAS'TA İLK KEZ
TARIM HAYVANCILIK VE
GIDA FUARI
DÜZENLENDİ**

18

**İZMİR
SEFERİHİSAR'DA
KOYUN KEÇİ PANAYIRINA
BÜYÜK İLGI**

20

SOYKÜTÜĞÜ TUTMA YETKİ DEVRİNDE İLK ADIM ATILDI.....20

MAVİDİL HASTALIĞI

Dr. Nahit YAZICIOĞLU.....23

ÇOBAN VE KOYUN

Prof. Dr. Mehmet KOYUNCU.....31

KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE ORMAN İŞLETMECİLİĞİ ÇELİŞKİSİ

Doç.Dr. ALİ DURKAYA34

Türkiye Koyun ve Keçi Genetik Kaynakları: KORUMA ÇALIŞMALARI

A. Oya AKIN / Mesut YILDIRIR37

Küçükbaş Hayvancılıktaki Son Gelişmeler...

Değerli okuyucularımız;

Temmuz ayından itibaren ve kısmen de Ekim ayı içerisinde küçükbaş hayvancılık adına olumlu gelişmeler yaşandı. Memnuniyet verici bu gelişmeleri özet olarak sizlerle paylaşmak istiyorum.

Öncelikle geçtiğimiz ay idrak ettiğimiz mübarek kurban bayramımızın İslam alemine hayırlara vesile olmasını dilerken geçmiş yıllarda olduğu gibi bu bayramda da piyasaya 3.5 milyon civarında küçükbaş hayvan arz edilmesiyle her hangi bir sıkıntı yaşanmaması ülkemiz adına sevindirici olmuştur.

2013 FAO rakamlarına göre koyun ve keçi sayısı toplamında Avrupa'da birinci, Dünya'da ise onbirinci sırada yer almakta olduğumuzu her platformda vurgularken bu defa TÜİK'den gelen açıklama bizleri bir kez daha mutlu etmiştir. Bu yılın Mayıs ayı sonu itibarıyla koyun sayımız 32 milyon, keçi sayımız da 10 milyon civarında olmakla birlikte son yıllarda küçükbaş hayvan varlığımız sürekli bir artış eğilimine girmiştir. Bunda birçok faktör etkili olmakla birlikte Bakanlığımızın destekleri ve yetiştiricilerimizin Birlikler halinde örgütlenmesinin önemli derecede rolü bulunmaktadır.

Bakanlığımız küçükbaş hayvancılığın gelişimi ve sürdürülebilir olması adına yaptığı onca desteğe bir yenisini daha ekleyerek sektörümüze önemli bir fırsat daha sunmuştur. O da kalkınma planında yer alan illerimizde hibe desteklerdir. Doğu Anadolu Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi kapsamında yer alan 35 ilimizde 2018 yılına kadar uygulanacak olan açıl yapımı ve onarımına % 50, damızlık koç ve teke alımına da % 80 hibe desteği sağlanması söz konusu illerimiz için tarihi bir fırsat olmuştur. Son derece olumlu tepkiler aldığımız bu

uygulamadan anılan bölgelerdeki tüm yetiştiricilerimizin faydalanması en büyük arzumuzdur.

Bir diğer önemli gelişme de yine Bakanlığımızın soykütüğü konusundaki yaklaşımı olmuş ve bu konuda ciddi adımlar atılmaya başlanmıştır. Küçükbaş hayvanlarımızı ıslah etmek amacıyla 80 ilimizde faaliyette bulunan Birliklerimiz ve Merkez Birliğimiz için bu konu son derece önem taşımakla birlikte Soykütüğü tutma yetkisinin Birliklerimize devri konusunda Bakanlığımızca atılan adımları takdire şayan buluyoruz. Hayvancılık Genel Müdürlüğünde konuya ilişkin, yetkililerle yaptığımız görüşme ve toplantılardan edindiğimiz izlenimlere göre bu konuda en kısa zamanda sonuç alınacağını umuyor ve bekliyoruz.

Ekim ayının ortalarında, Konya'da küçükbaş hayvancılık adına ilk kez düzenlenen uluslar arası katılımlı bilimsel bir kongrenin toplanması da bir diğer önemli gelişme olmuştur. Merkez Birliğimiz ve bazı İl Birliklerimizin desteği ve Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünün ev sahipliğinde düzenlenen kongrede çok sayıda yerli ve yabancı bilim adamlarının küçükbaş hayvancılığını bütün yönleriyle ele alan sunumlar yapması sektörümüze prestij kazandırmak ve kamuoyunun ilgi ve dikkatini çekmek adına son derece önemli bir kazanım olmuştur.

Kongrenin bilimsel yanı dışında İl Birliklerimizin stant açarak yöresel ürünler sunması ve çeşitli ırklardan oluşan koyun ve keçilerin sergilenmesi yönüyle de önemli bir görevi yerine getirmiştir. Neticede 3 gün süren kongre bütünüyle değerlendirildiğinde bilimsel ve görsel manada önemli bir boşluğu doldurmuş, gelecek zamanlarda yapılacak bu tür toplantılar içinde öncü rol oynaması bakımından kayda değer bir etkinlik olmuştur.

Prof. Dr. Veyisel AYHAN
Genel Başkan

Ayrıca HAYGEM'e bağlı İslah ve Geliştirme Daire Başkanlığınca koordine edilen ve Avrupa Birliği mevzuatı çerçevesinde TALEX uzmanlarınca verilen Safkan koyun Keçi Yetiştiriciliği konulu eğitim toplantısı da Birliklerimizi küçükbaş hayvan ıslahı konusunda daha da bilinçlendirmek ve alt yapılarını güçlendirmek adına faydalı olmuştur.

Diğer yandan sürü yönetimi elemanı (çoban) benim projesi kapsamında açılan kurslar devam ederken, Halk Elinde Küçükbaş Hayvan İslahı Ülkesel Projesinde görev yapan Proje Teknik Elemanlarının da Konya'da eğitime tabi tutulmaları, küçükbaş hayvancılığın gelişiminde rol oynayan tüm aktörlerin eğitim yolunda seferber edildiğinin bir göstergesi olmuştur.

Değerli Okuyucular;

Özetlemeye çalıştığım gelişmelerle birlikte, dergimizin bu sayısında yer verdiğimiz diğer konular ve özellikle de son 5 yılda yapılmış diğer çalışmalar neticesinde artık küçükbaş hayvancılıkta ülkesel anlamda önemli bir yol aldığımızı söylemek yanlış olmayacaktır. Yıllardır ihmal edilmiş ancak coğrafyamızın vazgeçilmezi olan koyun ve keçi yetiştiriciliğinin kısa zaman diliminde bu kadar mesafe alması bundan sonraki dönemlerde yapılacak çalışmalar için de moral ve güç kaynağı olacaktır.

Küçükbaş hayvancılığın ıslahı ve sürdürülebilirliği, yetiştiricilerin refahı, ülkemiz insanlarının dengeli beslenmesi ve daha da önemlisi ekonomiye olacak katkısı açısından bakıldığında yapılanlara ilaveten daha fazlasını yapmak hepimizin ortak çabası olmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle önümüzdeki sayımızda daha güzel haber ve makalelerle birlikte olmak üzere bütün insanlarımızla ve tüm yetiştiricilerimize sağlıklı, bereketli günler dilerim.

BAKAN EKER, KIRŞEHİR HEYETİYLE TARIM VE HAYVANCILIK KONULARINI GÖRÜŞTÜ

*Bakan Eker,
Kırşehir ilinde
2013 yılı
anaç koyun keçi
desteklemeleri
kapsamında
mağduriyet yaşayan
ve destekleme
kapsamında
bulunan 61 bin anaç
koyun için
724 işletmenin
sahibi konumunda
olan Damızlık
Koyun Keçi
Yetiştiricileri
Birliği üyelerine
en kısa zamanda
ödemelerin
yapılacağı
müjdesini verdi.*

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker ile Kırşehir'den gelen ve yaklaşık 50 kişiden oluşan sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile 16 Eylül 2014 tarihinde tarım ve hayvancılık konularını görüşmek üzere bir toplantı gerçekleştirildi.

Toplantıya başta Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan olmak üzere Kırşehir'de faaliyet gösteren üretici ve yetiştirici birlikleri, ziraat odaları başkanları ile hayvancılıkla iştigal eden büyük ölçekli işletme sahipleri katıldı.

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik'in de iştirak ettiği toplantı yaklaşık 2 saat sürerken Bakan Eker'in özellikle küçükbaş hayvancılık olmak üzere tarım ve hayvancılıkla ilgili yapılan çalışmalar hakkında verdiği bilgiler heyet tarafından ilgi ile takip edildi.

Bakan Eker, toplantının bir bölümünde küçükbaş hayvan-

cılığa verilen desteklemeler hakkında bilgiler aktarırken, Kırşehir ilinde 2013 yılı anaç koyun keçi desteklemeleri kapsamında mağduriyet yaşayan ve destekleme kapsamında bulunan 61 bin anaç koyun için 724 işletmenin sahibi konumunda olan Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği üyelerine en kısa zamanda ödemelerin yapılacağı müjdesini verdi.

Toplantı sonunda görüşlerini açıklayan TÜDKİYEB Genel

Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, samimi bir ortamda gerçekleşen toplantının son derece verimli geçtiğini belirterek 62. Hükümette tekrar Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı görevini yürütecek olan Mehdi Eker'in üretici ve çiftçiler tarafından memnuniyetle karşılandığına vurgu yaparak "Sayın Bakanımız tarım ve hayvancılığa yaptığı hizmetleriyle her zaman anılacaktır. Ve bizim için önemli bir şanstır. Bu şansımızın baki, başarılarının daim olmasını diliyorum" dedi.

KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN KALBİ KONYA'DA ATTI

Ayhan, "Tahıl ambarı olarak nitelendirilen Konya ilinin koyun keçi varlığı açısından da ülkemiz genelinde ikinci sırada bulunduğuna işaret eden Ayhan, kongrenin bu nedenle Konya'da yapılmasını önemli bulduğunu söyledi."

Özcan, "2002 yılında 1 milyar 868 milyon lira olan tarımsal desteklemelerde, hayvancılığın payı 83 milyon liraydı, oranı ise yüzde 4,4 idi. 2013 yılında biz yaklaşık 9,7 milyar lira tarımsal destek verdik. Bu desteğin içinde hayvancılığa verilen miktar 2,7 milyar liradır. Yani yüzde 30'a tekabül etmektedir."

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Enstitüsünün 100. kuruluş yıldönümü anısına düzenlenen "Küçükbaş Hayvancılık Kongresi" yerli ve yabancı bilim adamları ile birlikte Damızlık Koyun Keçi Yetiştirici Birlikleri ve üye yetiştiricilerin yoğun katılımı ile 16- 18 Ekim 2014 tarihleri arasında Konya'da gerçekleştirildi.

Kongreye Konya Valisi Muhammer Erol, Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr İbrahim Özcan, Tagem Genel Müdür Yardımcısı Ali Osman Sarı, Daire Başkanı Dr Bekir Ankaralı ile Birlikte Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu üyeleri de katılım gösterdiler.

Kongre açılışında Enstitü Müdürü Dr Fatih Özdemir, Enstitünün 1914 yılından beri Türk tarımına hizmet vermeye çalıştığını ve bundan sonra da hizmetlerine devam edeceğini ifade ederek katılımcılara hoşgeldiniz mahiyetinde kısa bir konuşma yaptı. Ardından Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünü tanıtan bir video gösterisinde bulunuldu.

Uluslararası Gıda ve Tarım Örgütü temsilcisinin konuşmasından sonra kürsüye gelen Türkiye Damızlık Koyun

Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, gıdanın öneme vurgu yaparak gıdaya ulaşmada en büyük problemlerin artan dünya nüfusu, kuraklık, küresel ısınma ve üretime bağlı olarak protein kaynaklarındaki kıtlık gibi unsurlar olduğunu ve ülkemizde protein kaynaklarının etkin kullanımında koyun ve keçinin son derece önemli olduğunu söyledi.

Ayhan, Türkiye coğrafyasının koyun ve keçi yetiştiriciliğine topoğrafik yapı ve iklim olarak uygun olduğunu belirterek FAO rakamlarına göre şu an koyun keçi sayısı bakımından ülkemizin Avrupa'da birinci, Dünyada ise onbirinci sırada yer alındığını ifade etti.

Tahıl ambarı olarak nitelendirilen Konya ilinin koyun keçi varlığı açısından da ülkemiz genelinde ikinci sırada bulunduğuna işaret eden Ayhan, kongrenin bu nedenle Konya'da yapılmasını önemli bulduğunu söyledi. Ayhan, küçükbaş hayvan ıslahı konusuna da değinerek 80 ilde örgütlenmesini tamamlamış Birlikler ve Merkez Birliğinin bu çalışmalarda önemli rol oynadığını ifade ederek 70 ilde 169 alt proje ile 1 milyon küçükbaş hayvanın ıslah çalışmalarının devam ettiğini söyledi.

Ayhan, çoban desteği, sürü yöneticisi kursları ve Ulusal Çobanlık Meslek standardı konularına da değinerek kongrenin başarılı geçmesi dileklerinde bulunarak konuşmasını tamamladı.

Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr. İbrahim Özcan, "2002 yılında 1 milyar 868 milyon lira olan tarımsal desteklemelerde, hayvancılığın payı 83 milyon liraydı, oranı ise yüzde 4,4 idi. 2013 yılında biz yaklaşık 9,7 milyar lira tarımsal destek verdik. Bu desteğin içinde hayvancılığa verilen miktar 2,7 milyar liradır. Yani yüzde 30'a tekabül etmektedir" dedi.

Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr İbrahim Özcan konuşmasında, Konya'nın hayvancılıkta önemli bir merkez olduğunu söyleyerek, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının çalışmaları ve verdiği desteklerle küçükbaş hayvan sayısının mayıs ayı itibarıyla 42 milyona yükseldiğini, sadece son 6 ayda 3,5 milyon artış yaşandığını ifade etti.

Bakanlığın, çiftçilerin örgütlenmesini esas aldığını dile getiren Özcan, 80 ilde damızlık

koyun keçi yetiştiricileri birlikleri olduğunu, üreticilere verdikleri desteklerde onlarla işbirliği yaptıklarını anlattı.

Özcan, KOP, GAP, DAP gibi projelerin uygulandığı bölgelerde ıslah çalışmalarına esas olabilecek hayvancılık desteklemelerine özel önem verdiklerini vurgulayarak, şöyle konuştu:

"2002 yılında 1 milyar 868 milyon lira olan tarımsal desteklemelerde, hayvancılığın payı 83 milyon liraydı, oranı ise yüzde 4,4 idi. 2013 yılında biz yaklaşık 9,7 milyar lira tarımsal destek verdik. Bu desteğin içinde hayvancılığa verilen miktar 2,7 milyar liradır. Yani yüzde 30'a tekabül etmektedir. Bu sadece, üreticilerimize Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının verdiği desteklerdir. Diğer bakanlıkların, Ziraat Bankasının, Tarım Kredi Kooperatiflerinin ve diğer kuruluşların verdiği destekler hariç. Bunları da işin içine katarsak oran yüzde 32-33'e çıkmaktadır."

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdür Yardımcısı Ali Osman Sarı da yağışların genel itibarıyla kısıtlı

olduğu Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın çok önemli olduğunu vurguladı.

Türkiye'de yaklaşık 24 milyon hektar tarım arazisi ve 2 milyon 180 bin civarında kayıtlı üretici olduğunu aktaran Sarı, şunları kaydetti:

"Çalışan nüfusumuzun hala yüzde 24'lük kısmı tarımda bulunmaktadır. Tarım ülkemiz için hala stratejik bir sektör. Tarımın içerisinde değer olarak hayvancılığın payı da yüzde 30 civarında. Büyükbaş hayvan varlığı 15 milyonu aştı. Bu, 2002 yılında 10 milyondur. Bunun da ancak yüzde 10'u nitelikli hayvandı. Bugün rakam yüzde 40'ın üzerine çıktı. Küçükbaş varlığımız 32 milyonu koyun, 10 milyonu keçi olmak üzere 42 milyona çıktı. Koyun varlığımız Avrupa'dakinin 4'te biri. 10 milyonluk keçi varlığımız ise Avrupa'nın yüzde 77'si."

Konya Milletvekili İlhan Yerlikaya ise Hükümet'in ekonomik istikrarı sağlamanın ardından hayvancılığa büyük destekler verdiğini dile getirdi. Türkiye'de 20 milyon olan küçükbaş hayvan varlığının 40 milyonu aştığını ifade eden Yerlikaya,

**Sarı,
"Koyun
varlığımız
Avrupa'dakinin
4'te biri.
10 milyonluk
keçi varlığımız ise
Avrupa'nın
yüzde 77'si."**

**Yerlikaya,
"Küçükbaş
hayvan sayımızı
nüfusumuz
kadar artırmalıyız.
Ben buradan
hedef de
göstereyim;
80 milyonu
bulalım"**

"Küçükbaş hayvan sayımızı nüfusumuz kadar artırmalıyız. Ben buradan hedef de göstereyim; 80 milyonu bulalım" ifadelerini kullandı.

Açılış konuşmalarının ardından Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr Türker Savaş tarafından Türkiye de Küçükbaş Hayvancılığına Genel bir bakış ve birtakım öneriler konulu bir sunum gerçekleştirildi. Sunumun ardından çağrılı bildiriler bölümüne geçildi.

Konya Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr Ahmet Güner ve Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr Nazan Koluman'ın yönettiği çağrılı bildiriler bölümünde sırasıyla; Yrd Doç.Dr Gürhan Keleş, Dr Jean Paul Dubeuf, Dr Hayley Norman, Prof.Dr Osman Erganiş, Dr Eva Munoz Mejias, Prof.Dr Juan Serradilla sunumlarını gerçekleştirdikten sonra katılımcıların soruları cevaplandırılarak tartışıldı.

Kongrenin öğleden sonraki bölümünde ise Bahri Dağdaş Enstitüsünde yerli küçükbaş genetik kaynaklarının tanıtımı ile ürünlerinin sergilenmesi gerçekleştirildi .

Vali Yardımcısı Erol Özkan' ın da iştirak ettiği sergi alanında

daha çok koyun keçi yetiştiricilerinin bulunduğu bir ortamda yapılan protokol konuşmalarının ardından, kurulan standlar gezilerek ıslah edilen koyun ve keçilerle ilgili bilgi alışverişinde bulunuldu. Koyun ve keçi yetiştiricileri birliklerinin yöneticileri, daha sonra katılımcılara yöresel ürün ikramında bulundu.

Afyonkarahisar, Aksaray, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Bingöl, Eskişehir, Isparta, Karaman, Kilis, Konya, Sivas, Şanlıurfa ve Tokat Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri açtıkları stantlardaki ikramlarının yanısıra sergi alanına getirdikleri çeşitli yerli ırklardan oluşan koyun ve keçiler 12 ülkeden gelen araştırmacılar ve tüm katılımcılar tarafından yoğun ilgi gördü.

Üç gün süren kongre, yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından sunulan bildiriler sonrasında özellikle Mevlana Müzesinin de yer aldığı kültürel gezi ve birkaç işletmeye yapılan teknik ziyaretle tamamlandı.

Afyonkarahisar, Aksaray, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Bingöl, Eskişehir, Isparta, Karaman, Kilis, Konya, Sivas, Şanlıurfa ve Tokat Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri açtıkları stantlardaki ikramlarının yanısıra sergi alanına getirdikleri çeşitli yerli ırklardan oluşan koyun ve keçiler 12 ülkeden gelen araştırmacılar ve tüm katılımcılar tarafından yoğun ilgi gördü.

Daha fazlası www.turkiyekoyunkeci.org'da...

İSPANYA CORDOBA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNDEN MERKEZ BİRLİĞİMİZE ZİYARET

Merkez Birliğimizin davetlisi olarak ülkemize gelen İspanya Cordoba Üniversitesi Öğretim Üyeleri Prof.Dr Juan M. Serradilla ve Dr. M.Eva Munoz Mejias Merkez Birliğimizi ziyaret ederek Birliğimizin faaliyetleri hakkında bilgilendirildiler. İspanyol konuklar daha sonra hayvancılık merkez araştırma enstitüsü ile koyun ve keçi işletmelerinde incelemelerde bulundular.

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından organize edilen ve 16-18 Ekim 2014 tarihleri arasında Konya'da gerçekleştirilen "Küçükbaş Hayvancılık Kongresi" münasebetiyle Merkez Birliğimizin davetlisi olarak ülkemize gelen İspanya Cordoba Üniversitesi Fakültesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Juan M. Serradilla ve Dr. M.Eva Munoz Mejias Merkez Birliğimizi ziyaret ederek Birliğimizin faaliyetleri hakkında bilgilendirildiler.

14 Ekim 2014 tarihinde gerçekleşen ziyarette gerek Merkez Birliğimizin çalışmaları ve gerekse yürütülmekte olan ıslah çalışmaları hakkında Merkez Birliğimiz Genel Sekreteri Veysel Ören ve TAGEM Küçükbaş Hayvancılık Araştırmaları Grup Koordinatörü Doç. Dr. İrfan Daşkıran tarafından konuklarımıza bilgiler sunuldu.

Merkez Birliği ziyaretinden sonra İspanyol konuklar için önce Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'ne Merkez Birliğimizin organize ettiği bir teknik gezi düzenlendi ve burada küçükbaş hayvancılık işletmesi ve laboratuvarları hakkında konuklarımıza Enstitü Müdür Yardımcısı Dr. Sedat Kızıl ve Vedat Karakaş tarafından bilgiler verildi. Programın ardından Sincan ilçesinde bulunan Lütfü Kaya'ya ait Merinos Koyun İşletmesi ve Ayaş ilçesinde bulunan Bekir Özbahar'a ait 1200 başlık Ankara keçisi yetiştiriciliği yapılan işletme ziyareti yapılarak sahadaki uygulamalar hakkında bilgiler verildi.

Ziyaretler sonrasında ise İspanya ve Türkiye'de yapılan koyun keçi ıslah ve yetiştiricilik konularında karşılıklı değerlendirmelerde bulunularak ortak proje geliştirmek konusunda fikir birliğine varıldı.

PROJE TEKNİK ELEMANLARINA "DAMIZLIK DEĞER TAHMİNİ" EĞİTİMİ

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün kuruluşunun 100. Yılı münasebetiyle Konya'da düzenlenen Küçükbaş Hayvancılık Kongresi öncesinde Damızlık Koyun Keçi Yetiştirici Birliklerinin de paydaşı olduğu ve TAGEM tarafından yürütülen "Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi"nde görev yapan Proje Teknik Elemanları 15 Ekim 2014 tarihinde Konya Hilton Otelde bir araya geldiler.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğretim Üyeleri Prof.Dr Mustafa Tekerli, Yrd.Doç.Dr Serdar Koçak ve Dr Koray Çelikeroğlu tarafından Proje Teknik elemanlarına bilimsel çalışma ve metodlarla kuzularda damızlık değer tahmininin nasıl yapılacağı hususunda bir günlük bir eğitim verildi.

Eğitim başlangıcında hazırlanan video sunumlar izlendi ve Afyonkarahisar Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinde, Ramlıç ve Texel ırkı koyunlarda yapılan çalışmalardan bahsedildi.

Prof. Dr Tekerli sunumunda, bugün en yaygın bir şekilde kullanılan ve veri kayıplarının azaltıldığı Wombat programı ve beraberinde Blup metoduna ait bilgiler verdikten sonra karşılıklı soru cevap şeklinde konular hakkında fikir alışverişinde bulunuldu.

Eğitime, TAGEM adına katılan Dr Vedat Akgündüz ise proje ile ilgili genel bilgiler verirken proje teknik elemanlarının verileri mutlak surette doğru alması hususunda azami çaba göstermeleri gereğine işaret etti.

SOYKÜTÜĞÜ TUTMA YETKİ DEVRİNDE İLK ADIM ATILDI

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca soykütüğü tutma yetkisinin Merkez Birliği ve İl Birliklerine devri konusunda yapılan çalışmaların ilk adımı 1 Ekim 2014 tarihinde Hayvancılık Genel Müdürlüğü (HAYGEM) bünyesinde yer alan toplantı salonunda yapılan görüşmelerle atıldı.

Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr İbrahim Özcan'ın başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya; HAYGEM Islah ve Geliştirme Daire Başkanı Dr.Ali Ayar ve ilgili personeli ile Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) Hayvancılık ve Su Ürünleri Araştırmaları Daire Başkanı Dr Bekir Ankaralı ve Küçükbaş Hayvancılık Araştırmaları Grup Koordinatörü Doç.Dr İrfan Daşkiran katılırken, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliğinden Genel Başkan Prof.Dr Veysel Ayhan, Genel Sekreter Veysel Ören, Teknik İşler Şube Müdürü İrfan Gündoğdu ve Bilgi İşlem Sorumlusu Cemal Çeri iştirak ettiler.

Toplantıda Bakanlıkça yazılımına başlanılan Soykütüğü Bilgi Sistemi (SOYBİS) hakkında bilgilendirme yapılarak konu hakkında katılımcılar tarafından fikir alışverişinde bulunuldu. Toplantıda, sistemin başlangıçta sağlıklı bir şekilde kurulması, uygulama safhasında İl Birliklerinde pilot uygulamalarla başlayarak daha sonraki safhada da yetiştiricilerin sisteme dahil edilmesi gibi konular tartışılırken, netice itibarıyla toplantıda görüşülen hususların ön çalışma gibi değerlendirilmesi, yıl sonuna kadar sistemin geliştirilerek doğru bir şekilde sonuçlandırılması ve soykütüğü tutma işlemlerinin başlatılması ve nihayetinde de soykütüğü tutma yetkisinin Merkez Birliği ve İl Birliklerine devredilmesi gibi konularında fikir birliğine varıldı.

TAIEX'DEN "SAFKAN KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE KAYITLARI" EĞİTİMİ

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü İslah ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından koordine edilen ve Avrupa Birliği Teknik Destek ve Bilgi Değişim Ofisi (TAIEX) tarafından finanse edilen "Safkan Koyun Keçi Yetiştiriciliği" konulu eğitim toplantısı, 16-17 Ekim 2014 tarihlerinde Ankara Plaza Hotel' de gerçekleştirildi.

TAIEX AB mevzuatının iç hukuka aktarılması, uygulanması ve yürütülmesi aşamalarında faydalanıcı ülkelere uzmanlık desteği sağlar. Büyük oranda talep güdümlü olan bu mekanizma yardım taleplerini yönlendirir ve sorunların kısa vadeli çözümünü için en uygun uzmanlığın tedarikine katkıda bulunur.

AB'ne katılım öncesi Zootekni mevzuatına uyum çerçevesinde her yaştaki safkan damızlık koyun ve keçinin; soy kütüğüne kayıt şartlarını, kayıt için gerekli bilgileri, irka özgülü performans değerlendirme metodlarını ve kriterlerini, damızlık koyun ve keçilerin ve bu hayvanlara ait sperma, ovum ve embriyoların her aşamadaki kayıt ve belgelendirilmeleri konularını hakkında toplantı gündemi oluşturuldu.

Toplantıda İslah ve Geliştirme Dairesi Başkanı Dr. Ali

AYAR açılış konuşması yaparken Hayvancılık Genel Müdürlüğü'nden Ziraat Yüksek Mühendisi Bilgehan ÖZEN " Safkan Koyun Keçi Yetiştiriciliği Mevzuatı", AB uzmanlarından Flavio FORABOSCO, Danijel Mulc ve Tjasa KOMPARA ve Padraig Jennings Avrupa Birliğinde; Koyun Keçi cinsi hayvanların sperma, ovum ve embriyo belgelendirmesi, Koyun Keçi Hayvanlarda Soykütüğü kriterleri, Koyun Keçi cinsi hayvanların sperma, ovum ve embriyo üretim tesisleri, performans testi konuları hakkında sunumlarda bulundular.

Toplantıya, TAGEM Hayvancılık ve Su Ürünleri Daire Başkanı Dr Bekir Ankaralı ve Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Sekreteri Veysel Ören ile birlikte 20 ilden Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri ve İl Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinden,

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Bandırma Koyunculuk Araştırma İstasyonu Müdürlüğünden katılım sağlandı.

TAIEX NEDİR ?

TAIEX ya da diğer adıyla Teknik Destek ve Bilgi Değişim Mekanizması AB Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü Kurumsal Yapılanma Biriminin uygulamakta olduğu bir kurumsal yapılanma aracıdır. TAIEX AB mevzuatının iç hukuka aktarılması, uygulanması ve yürütülmesi aşamalarında faydalanıcı ülkelere uzmanlık desteği sağlar. Büyük oranda talep güdümlü olan bu mekanizma yardım taleplerini yönlendirir ve sorunların kısa vadeli çözümünü için en uygun uzmanlığın tedarikine katkıda bulunur.

HALK ELİNDE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ DEĞERLENDİRİLDİ

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar (TAGEM) Genel Müdürlüğünce 18-19 Eylül 2014 tarihleri arasında Bakanlığa ait Ilgaz Sosyal Tesislerinde "Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi" değerlendirme toplantısı gerçekleştirildi.

Toplantıya, Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati Tulgar, Daire Başkanları Dr. Bekir Ankaralı ve Dr. Ali Ayar, Küçükbaş Hayvancılık Grup Koordinatörü Doç. Dr. İrfan Daşkıran, Teknik personel Vedat Akgündüz ile Üniversite ve Araştırma Enstitüleri temsilcileri katılırken, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB)

Yönetim Kurulu Üyeleri Hasan Çakır ve Ethem Doğan, Denetleme Kurulu Üyesi Ali Kaysadu, Çankırı DKKYB Başkanı Ahmet Susam, Konya DKKYB Başkanı Fethah Öztürk, Eskişehir DKKYB Başkanı Mehmet Köksal ile TÜDKİYEB Genel Sekreteri Veysel Ören iştirak ettiler.

Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati Tulgar'ın açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda Daire Başkanı Dr. Bekir Ankaralı, başlangıcından bugüne kadarki süreçte Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi hakkında bilgiler sundu. Daha sonra proje kabul süreci görüşülerek proje uygulama esasları

konusu ele alındı. Bu kapsamda Birliklerin, Tarım İl Müdürlüklerinin ve TAGEM'in görevleri gibi konular değerlendirildi.

Toplantının diğer bir bölümünde ise proje bütçesinin oluşturulması ve proje kurullarının görevleri, damızlık değerlendirme, damızlık seçimi ve transferlerinin gerçekleşme durumları ile yavru testinin uygulanabilirliği gibi konular tartışıldı.

Toplantının son bölümünde ise yapılan destekleme uygulamaları ile alt materyal sayısının görüşmeleri tamamlandı. Toplantı genel bir değerlendirme konuşması ile sonuçlandırıldı.

Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati Tulgar'ın açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda Daire Başkanı Dr. Bekir Ankaralı, başlangıcından bugüne kadarki süreçte Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi hakkında bilgiler sundu. Daha sonra proje kabul süreci görüşülerek proje uygulama esasları konusu ele alındı. Bu kapsamda Birliklerin, Tarım İl Müdürlüklerinin ve TAGEM'in görevleri gibi konular değerlendirildi.

DAP, GAP, KOP VE DOKAP KAPSAMINDAKİ İLLERDE KOÇ TEKE ALIM VE AĞIL İNŞAATI DESTEKLEMELERİ TOPLANTISI DÜZENLENDİ

Daire Başkanı Ramazan Koçak, projeler kapsamındaki 35 ile de vurgu yaparak kapsam dışındaki illerin de bu desteklerden yararlanmayı çok istediklerini ancak Kalkınma Bakanlığının belirlediği 4 bölgenin esas alındığına işaret ederek bu 35 ilin çok şanslı olduklarını ve bu fırsatı iyi kullanmaları gerektiğini söyledi.

DAP, GAP, KOP ve DOKAP kapsamındaki illerde koç teke alımı ve ağıl inşaatı desteklemeleri ile ilgili olarak 25 Ağustos 2014 tarihinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Ankara'da bulunan Uluslararası Tarımsal Eğitim Merkezi Müdürlüğü (UTEM) toplantı salonunda bilgilendirme toplantısı gerçekleştirildi.

Projeler kapsamındaki 35 ilin Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin Başkanları ve personelinin katıldığı toplantıda Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Yönetim Kurulu Üyeleri Hasan Çakır, Necmettin Aygün ve Mehmet Şirin Aydoğdu ile Denetim Kurulu Üyeleri Cemal Yıldırım ve Ali Kaysadu hazır bulundular.

Toplantının açılış konuşmasını yapan Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, katılımcılara teşekkür ettikten sonra toplantının teknik ağırlıklı bir organizasyon olduğunu 35 ili kapsayan % 50 hibe destekli ağıl inşaatı ve % 80 hibe destekli koç teke alımı desteklerinin son derece önemli olduğunu söyledi. Bakanlıkla yetiştiriciler arasında iyi bir katkı görevi görüp bu organizasyonun her kademesinde iyi bir planlama ile desteklerden yararlanılması gereğine işaret eden Ayhan, küçük ölçekli işletmelerle 100-200 baş civarında hayvan varlığına sahip işletmelerde dövl. verimi, et verimi yüksek hayvanların bulunmasının şart olduğunu ifade ederek "Bunun için bizim çok sağlıklı ağıllar kurmamız ve yüksek nitelikli damızlık koç teke bulundurmanız için önemli bir fırsattır. Ben bu fırsatı bütün arkadaşlarla birlikte iyi bir şekilde değerlendireceğimi düşünüyorum. Benim sizlerden ricam, ısrarla bu konunun üzerine gidelim. Her il Birliğimiz bu işte yarış içinde olsun." şeklinde konuştu. Ayhan hibe desteklemesine ilişkin Merkez Birliğince liflet hazırlanıp bastırılarak Birliklere gönderildiğini ayrıca ağıl projeleri yaptırılarak yine Birliklerin istifadesine sunulacağını söyledi.

Açılış konuşmasının ardından, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Alt Yapı ve Çevre İzleme Daire Başkanı Ramazan Koçak ve Proje yürütücülerine Nejat Aydın ile Behiye Erkan Anuk tarafından uygulamaya yönelik bilgilendirmede bulunuldu. Önce Daire Başkanı Ramazan Koçak yaptığı sunumda destekleme kapsamından bahsetti ve tebliğlerden sonra konuya ilişkin uygulama rehberinin hazırlanarak yayımlandığını söyledi. Koçak, uygulamalarda görülebilecek sıkıntıları aşmak adına zaman zaman uygulamaya rehberinde değişiklikler yapılabildiğini vurgulayarak her başvuru öncesinde uygulama rehberinin gözden geçirilmesinde fayda olacağını ifade etti. Daire Başkanı Koçak, projeler kapsamındaki 35 ile de vurgu yaparak kapsam dışındaki illerin de bu desteklerden yararlanmayı çok istediklerini ancak Kalkınma Bakanlığının belirlediği 4 bölgenin esas alındığına işaret ederek bu 35 ilin çok şanslı olduklarını ve bu fırsatı iyi kullanmaları gerektiğini söyledi.

Proje yürütücülerinden Nejat Aydın da yaptığı sunumda DAP, GAP, KOP ve DOKAP kalkınma bölgelerinde hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi kapsamında programın uygulaması ve akış süreci hakkında bilgilendirmelerde bulundu. Sunum sonrasında

katılımcıların desteklemeler ve uygulamaya ilişkin soruları cevaplandırıldı.

Programın bir diğer bölümünde ise Merkez Birliği Genel Sekreteri Veysel Ören, destekleme uygulamasının amaç ve kapsamından kısaca bahsederek İl Birliklerinin koç teke ihtiyaçlarının belirlenmesi, müracaat ve taleplerin alınıp değerlendirilmesi konularında bilgiler sunarak ağıl inşaatı yapımı içinde 100 ve 200 başlık örnek koyun keçi ağıl inşaatı proje taslaklarını teknik yönleriyle anlatarak Merkez Birliğince bölgelerin özellikleri dikkate alınarak 6 farklı 100 ve 200 başlık koyun keçi ağıl projelerinin hazırlanacağını söyledi.

TAGEM Hayvancılık ve Su Ürünleri Daire Başkanı Dr Bekir Ankaralı ve Küçükbaş Hayvancılık Araştırmaları Grup Koordinatörü Doç.Dr İrfan Daşkıran'ın da görüş ve değerlendirmeleriyle katıldığı toplantı Genel Başkan Prof.Dr Veysel Ayhan'ın kapanış konuşmasıyla tamamlandı.

HİBE DESTEĞİ İÇİN YETİŞTİRİCİLERE LİFLETLİ TANITIM

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca 5 Temmuz 2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2014/28 numaralı tebliğ gereğince DAP, GAP, KOP ve DOKAP kapsamındaki illerde damızlık koç/teke alımı için % 80, inşaat yapımı ve tadilatı için % 50 hibe desteği uygulamasının 100-200 baş küçükbaş hayvan işletmesine sahip yetiştiricilerimiz düzeyinde tanıtımını yapmak üzere Merkez Birliğimizce hazırlanan lifletler projeler kapsamında ki 35 İl Birliğimize gönderildi.

Hazırlanan liflette desteklemeden faydalanmak isteyen yetiştiricilere pratik bilgiler vermek amacıyla; desteklemeden yararlanma şartları, başvuruların yeri ve zamanı, kimlerin başvuruda bulunabileceği, aranacak şartlar, desteklemeden yararlanamayacak olanlar ve başvuruda istenilen belgeler gibi bilgiler yer aldı.

VAN'DA DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ 2014 YILI İSTİŞARE TOPLANTISI

Van İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, 2014 yılı istişare toplantısını yoğun bir üye katılımıyla Erciş ilçesinde gerçekleştirdi.

Kardelen Çok Amaçlı Salonu'nda gerçekleştirilen istişare toplantısına Van merkez ve ilçeleri olmak üzere yaklaşık bin kişi katıldı. İstişare toplantısında bir konuşma yapan Van İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlik Başkanı Nihat Çelik, birlik olarak 35 bin üyeye sahip olduklarını, bu sayı ile birlikte yerel anlamda Türkiye'nin en büyük sivil toplum kuruluşunu oluşturduklarını söyledi.

2013 yılı destekleme ödemelerinin hak ediş sahibi üyelerin banka hesaplarına yatırıldığını, gerek destek almaya hak kazanan üye sayısı hem de ödenen miktar olarak birliğin yeni bir rekor kırdığını, ve bu rekorun yeni bir Türkiye rekoru olduğunu bildiren Çelik, bu destekten yararlanmak için mutlaka birlik üyesi olmanın da zorunlu olduğunu söyledi. Bugüne kadar küçükbaş yetiştiricisinin haklarının ülke düzeyinde savunucusu olduğu gibi, bundan sonra da sonuna kadar üyelerin savunucusu olacağını ifade eden Çelik, üyelerin menfaati doğrultusunda her zaman büyük gayret sarf edeceklerini belirtti.

Konuşması zaman zaman alkışlarla kesilen Başkan Çelik, 2014 yılı için uygulanacak desteklemelere ilişkin de Bakanlar Kurulu kararından ve uygulanacak hayvancılık destek ve projelerinden geniş bir şekilde söz etti. Van merkez ve ilçelerinde Ak Karaman, Karakaş ile Norduz ırkı koyun

ve keçilerde uygulanacak projelerle birlikte yöreye has bir değer olan bu ırkları gelecek nesillere aktarımının yetiştiricilerin eliyle olacağını anlatan Çelik, "Bu projelerin uygulanmasıyla verimlilik ve kalite artırımı ile beraber hayvan ırklarımızı da korunmuş ve geliştirilmiş olacağız. Küçükbaş hayvan sayısı artacağı gibi, et ve süt verimi de yükselecek. Yetiştiricilere ödenecek desteklemeler ise haliyle 3 katı artacaktır" dedi.

Başkan Çelik, küçükbaş hayvancılığa en büyük desteğin bölgenin evladı ve yöreden bir ağabey ve kardeşleri olarak gördükleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in göreve gelmesi ile birlikte gerçekleştiğini söyledi. Cumhuriyet tarihinde şimdiye kadar misli görülmemiş bir boyutta hayvancılık desteklerinin sağlandığına da vurgu yapan Çelik, "Sayın Bakanımız, icraatları ile ülkemize açılan bir güneş gibi parladı. Bugüne kadar görev yapan Tarım Bakanları içerisinde en uzun süreyle Bakanlık yapması nedeniyle ile küçükbaş hayvancılığının doğru yönde bir istikrar kazanmasına vesile oldular. Bu yükseliş trendinin küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin gelir düzeylerinin artmasına neden olduğu gibi, esasen halkımıza uygun fiyata kaliteli hayvansal ürünlerin yedirilmesi vizyonunun yanı sıra, küçükbaş hayvan yetiştiricisinin de refah düzeylerinin artırılmasını sağlamıştır. Bu nedenle Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu üyeleri olarak Sayın Bakanımız Mehmet Mehdi Eker'i makamında ziyaret etme fırsatı bulduk. Birlik mevzuatına ilişkin

görüşlerimizi ve ülkemiz küçükbaş hayvancılığının sorunları ve çözüm önerilerini Sayın Bakanımıza sunduk. Sayın Bakanla yapılan toplantılarımız gerçekten samimi bir atmosferde yapılmış ve makamdan da pozitif bir imajla ayrılmışız. Bu ülkemize açan güneşin 2 Haziran 2005 tarihinde yetiştirici, üretici ve çiftçilerimiz için apayrı bir gün, apayrı bir güneş ve o güneşin doğduğu 2005 Haziran güneşi Sayın Mehdi Eker'in kabinde Tarım Bakanı olarak yer alması ile beraber bölgemizin sorunlarını bilen, koyunun, kuzunun ve çobanın yüzünü güldüren ve her geçen gün küçükbaş hayvan sayısının hızla arttığını ve verilen desteklerin de ardi arkası kesilmediğini hepimiz açık bir gözle görmekteyiz. Siz üyelerimiz belki teşekkür etmek için Sayın Bakanımıza ulaşamıyorsunuz. Ancak, başkanınız olarak gerek şahsım ve gerekse sizler adına Sayın Bakanımıza şükranlarımı buradan arz ediyorum. Size hizmet yolunda mücadeleye devam ederken, zaman zaman olumsuz tepkilere de iyimser yaklaştığımı sizlere beyan ediyorum. Eğer bu noktada sizlere hakkım geçmişse benden yana size helal olsun. Bugün burada gördüğüm olumlu yaklaşımınız gücüme güç katmıştır. Ben bu gücü önce Yüce Allah'tan, samimi desteği de sizlerden gördüğüm müddetçe, bu can bu bedende olduğu sürece sizlere hizmet edeceğim" şeklinde konuştu.

Konuşmanın ardından, yemek ikramında bulunuldu. Katılımcı üyelere birliğe ait kitap, dergi, broşür ve tanıtım CD'leri hediye edildi.

ÇİFTÇİ; "ÇALIŞMALARINIZDAN GURUR DUYUYORUZ"

Adalet ve Kalkınma Partisi Van Milletvekili Fatih Çiftçi memleketi Erciş'te Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Genel Başkan Yardımcısı ve Van Birlik Başkanı Nihat Çelik'e bir nezaket ziyaretinde bulundu.

Samimi bir ortamda geçen ziyaret esnasında ilçenin sorunlarının yanı sıra tarım ve hayvancılık alanında görüş alışverişinde bulunuldu. Çiftçi, bölge milletvekili olarak sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını da yakından takip ettiklerini ve bu çerçevede Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin ve başkanı Nihat Çelik'in çalışmalarından gurur duyduklarını söyledi.

TÜDKİYEB Genel Başkan Yardımcısı ve Van Birlik Başkanı Nihat Çelik ise Milletvekili Çiftçi'nin kendilerine yapmış olduğu nezaket ziyaretinden ötürü yönetim kurulu üyeleri ve üyeleri adına mutluluk duyduklarını söyledi.

Tarım ve hayvancılığının Van için olmazsa olmaz olduğunu ifade eden Çelik, küçükbaş hayvancılığın gelişmesi ve desteklemesi adına büyük emekleri bulunan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'e şükran borçlu olduklarını söyledi.

Küçükbaş hayvancılık popülasyonunun en büyük dilimini Türkiye'de Van ve ilçelerinin oluşturduğunun altını da çizen Çelik, Ak Parti hükümetinin her zaman köylüsünün, çiftçisinin, üreticisinin, işçisinin, esnafının ve vatandaşının yanında yer aldığını ifade etti.

Başkan Çelik, daha sonra Milletvekili Çiftçi'ye Birliğin çalışma ofisini gezdirerek yapılan faaliyetler hakkında bilgi verdi.

TÜRKMENİSTAN'A KOYUN İHRAÇ EDİLDİ

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü nezdinde Merkez Birliğimizin yaptığı girişimler ve çalışmalar sonucunda Türkmenistan'a 200 adet damızlık koç ve koyun ihracatı gerçekleştirildi.

40 adet Kargal Akkaraman, 40 adet Orta Anadolu Merinosu, 40 adet Kıvrıkcık ve 80 adedi de İvesi ırkı olmak üzere toplam 200 adet olan damızlık koyun ihracatında 22 adedi de damızlık koçlardan oluştu.

26 Temmuz 2014 tarihinde başlayan ve 14 gün süren sevkiyat sonucunda hayvanlar Türkmenistan'ın Serdar Vilayetine zayıtsız ve sağlıklı bir şekilde ulaşarak İtibarlı Kardeş Ltd şirketi sahibi Serdar Garayev'e teslim edildi.

İhraç edilen hayvanlardan Kargal Akkaraman koyunları Sivas, Orta

Anadolu Merinosu koyunları Eskişehir ve Polatlı, Kıvrıkcık koyunları Yalova ve İvesi koyunları ise Şanlıurfa da TİGEM işletmeleri ve Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi kapsamında yer alan Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinden seçilerek temin edildi.

İhracatı gerçekleştiren Yabanabad Hayvancılık ve Ziraat Ltd Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı ve aynı zamanda Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği üyesi olan Osman Nuri Günay ihracat sonrası dergimize yaptığı açıklamada iki kardeş ülke arasında gerçekleştirilen koyun ihracatının Cumhuriyet tarihinde bir ilk olduğunu ve önümüzdeki günlerde de gelecek talepler doğrultusunda ihracatın devam edeceğini ifade ederek yapılan bu ticari işbirliğinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Dr.Nahit YAZICIOĞLU

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı / Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanı

MAVIDİL HASTALIĞI (BLUETONGUE)

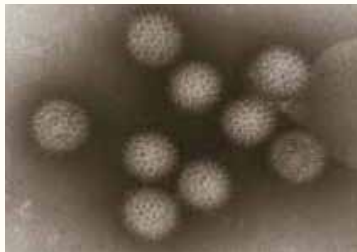
Hastalıkla mücadelenin esasını, kordon ve karantina, hasta hayvanların imhası, temizlik ve dezenfeksiyon ve sokucu sineklerle mücadele ile birlikte aşılama teşkil eder.

Bakanlığımızca ilgili korunma ve mücadele yönetmeliği kapsamında mavidil hastalığı ile mücadele çalışmaları yürütülmektedir. Halen hastalığın görüldüğü iller ve yayılma ihtimali bulunan bölgelerde aşılamalara devam edilmektedir. Aşılamaların kaç katımından evvel yapılmasına özen gösterilmelidir.

Mavidil, özellikle koyunlarda görülen Culicoides cinsi sineklerle nakledilen viral bir hastalıktır. Mevsime bağlı olarak salgınlar şekillenmekte olup, özellikle sokucu sineklerin sayısının arttığı rutubetli zamanlarla, yağmurlu yaz günleri hastalığın en çok görüldüğü zamanlardır.

Etken

Hastalığın etkeni, Reoviridea ailesi, Orbivirus genusunda yer alan bir virüs olup 26 serotipi bulunmaktadır. Ülkemizde 4, 9 ve 16 serotipleri tespit edilmiştir. Halen ülkemizde belli bölgelerde görülen enfeksiyondan tip 4 izole edilmiştir.

Bulaşma

Mavidil hastalığında bulaşma "Tatarcık" olarak bilinen sokucu Culicoides cinsi sineklerle olmaktadır. Culicoides cinsi sinekler biyolojik vektörler olup, enfekte bir hayvandan kan emerek virüsü almalarının

ardından 7 gün içinde virüsü vücutlarında yeterli miktarda üretilip bir başka hayvanı enfekte edebilecek hale gelmektedirler. Bu sinekler özellikle yağmurlu yaz günlerinin ardındaki rutubetli gecelerde aktiftirler.

Hasta boğaların spermalarıyla da virüs sağlıklı ineklere bulaşabilmektedir ki bulaşmada dikkat edilmesi gereken önemli yollardan biridir. Sığırlar belirgin bir hastalık belirtisi göstermeksizin virüsü kanlarında taşırlar ve hastalığın koyunlara bulaşmasında önemli rol oynarlar. Etken sokucu sineklerin olmadığı zamanlarda dahi sığır kanında 14 hafta aktif olarak kalabilmektedir.

Duyarlı hayvanlar

Hastalık koyunlarda belirgin bulgularla seyrederken sığırlarda belirgin bir hastalık belirtisi göstermez. Bunun yanında

keçi, manda, geyik ve deve gibi diğer geviş getiren hayvanlarda da hastalığın görüldüğü bildirilmiştir.

Bulgular

Sokucu sinek tarafından kan emme sırasında virüsü alan hayvanda ilk belirtiler 7 gün sonra görülmeye başlar. Bu süre hayvanın ırkına ve bireysel direncine göre uzayıp kısalsabilir. Örneğin merinoslar diğer koyun ırklarına göre çok daha duyarlıdır ve çok daha fazla etkilenir. Kuzular da koyunlardan daha duyarlıdır.

Tipik bulguları şunlardır:

- Aniden 40-42 °C'ye varan ateş,
- Ateşin başlamasından hemen sonra görülen dudak emme hareketleri,
- Dil ve dudak ödemleri dilde mavileşme,
- Önce sulu sonra irinli burun akıntısı,

İrinli burun akıntısı

Ağızdan taşan dil

Tırnakta kızarıklık

Dildeki yaralar

- Ağızda ve burun girişinde ülser ve kabuklu yaralar, bunun sonucu solunum güçlüğü ve yem alımının durması,
- Ağızdaki ve burundaki yaraların iyileşmesinden sonra ayakta tırnak aralarında yaralar,
- Deride kızarıklıklar, yapağıda kırılma dökülme,
- Genç hayvanlarda ishal ve bulguların görülmeye başlanmasından 2-8 gün sonra ölüm.
- Bazı durumlarda ölüm çok daha uzun zaman sonra görülebilir. Kuzularda ölüm oranı % 95 e varabilir.
- Sığırlarda benzer belirtiler görülmekle birlikte belirtiler çok daha hafiftir, bazen fark edilmeyebilir. Ancak gebe ineklerde AH sendromu denilen anomalili buzağı doğumları ve ölü doğumlar da görülebilir.

Teşhis ve Ayırıcı Teşhis

Klinik ve otopsi bulguları yol gösterici olsa da kesin teşhis ancak laboratuvar muayeneleri ile konabilir. Bunun için laboratuvara marazi madde gönderilmelidir.

Marazi madde olarak;

- Canlı hayvanlardan yüksek ateşli, hastalık bulgusu gösteren hayvanlardan EDTA'lı defibrine kan (10 ml) ve svap vasıtası ile alınan ağız, burun ve göz akıntıları,
- Ölen hayvanlardan lezyon görünen tüm organlar, başlıca dil, dudak, akciğer, dalak, karaciğer, böbrek, lenf yumruları,
- Aborte fetustan beyin, beyincik, dalak, karaciğer, akciğer ve böbrek soğuk zincirde gönderilmelidir.

- Hastalığı atlatan veya aşılanan hayvanların bağışıklık durumunun tespiti isteniyorsa bu durumda kan serumu gönderilmelidir.

Ayırıcı teşhiste Mavidil hastalığı, Bulaşıcı ektima, Şap, Veziküler stomatit, Malignant catarrhal fever, Bovine virus diarrhoea, Infectious bovine rhinotracheitis, Parainfluenza-3, Koyun çiçeği, Işık duyarlılığı (Fotosensitizasyon), Pnömoni, Poliartiritis, ayak çürüğü, ayak apseleri, Bitki zehirlenmeleri, Koyun ve keçi vebasası, Coenurosis (Oestrus ovis istilası), Epi-zootic haemorrhagic disease hastalıkları ile karışır.

Korunma ve Mücadele

Hastalıkla mücadelenin esasını, kordon ve karantina, hasta hayvanların imhası, temizlik ve dezenfeksiyon ve sokucu sineklerle mücadele ile birlikte aşılama teşkil eder.

Mavidil hastalığı zoonoz bir hastalık olmayıp, direk tedavisi bulunmamaktadır. Hastalıktan korunmada aşılama çok önemli olup, Etlik Veteriner Kontrol ve Merkez Araştırma Enstitüsünde BT-4 serotipine karşı aşı üretilmektedir.

Bakanlığımızca ilgili korunma ve mücadele yönetmeliği kapsamında mavidil hastalığı ile mücadele çalışmaları yürütülmektedir. Halen hastalığın görüldüğü iller ve yayılma ihtimali bulunan bölgelerde aşılamalara devam edilmektedir. Aşılama koç katımın-

dan evvel yapılmasına özen gösterilmelidir.

Hastalığı geçiren hayvanlar 2 yıl kadar bağışıklık kazanır. Bu hayvanlar ağız sütü (kolostrom) vasıtasıyla bağışıklığı sağlayan antikorlarını yavrularına da geçirirler. Bu yavrular 6 ay kadar bağışık kalırlar. Bu sebeple hastalığa karşı yapılan aşılama 6 aylıktan küçük kuzulara yapılmaması gerekir.

Aşılamanın yanında sineklerle mücadele çok önemlidir. Hastalığın salgın şeklinde görüldüğü yer ve mevsimlerde değerli damızlık gebe hayvanlara özellikle gebeliklerinin ilk döneminde uygun bir sinek kovucu (sırttan dökme, püskürtme vb.) uygulanmalı ve etkili bir sinek mücadelesi yapılmalıdır. Ayrıca sineklerin aktif olduğu dönemlerde duyarlı hayvanların yüksek rakımlı yaylalarda bulundurulması hastalıktan korunma için önemlidir.

Yine hastalıktan korunma amacı ile ahır ve ağılların pencerelerine sinek teli takılması, dışkı yığınlarının ahır ve ağılların en az 50 metre uzağına toplanmalı ve üzerleri bir örtü ile kapatılmalı ve hayvanlar geceleri kapalı yerlerde muhafaza edilmelidir.

Damızlıkta kullanılan boğa ve koçların hastalık taşıyıcılığı yönünden belli aralıklarla test ettirilmesi ve Mavidil yönünden negatif olan hayvanların damızlıkta kullanılması hastalıktan korunmada önemlidir.

Hastalığa karşı yapılan aşılama 6 aylıktan küçük kuzulara yapılmaması gerekir.

Hastalıktan korunma amacı ile ahır ve ağılların pencerelerine sinek teli takılması, dışkı yığınlarının ahır ve ağılların en az 50 metre uzağına toplanmalı ve üzerleri bir örtü ile kapatılmalı ve hayvanlar geceleri kapalı yerlerde muhafaza edilmelidir.

SİVAS'TA İLK KEZ TARIM HAYVANCILIK VE GIDA FUARI DÜZENLENDİ

Müsteşar Mirmahmutoğulları "Fuarlar ürünlerle, üreticilerle alıcıların birleştiği mekanlardır. Sivas'ta şimdiye kadar karma fuarların düzenlendiği zamanlar oldu. Şimdi artık sektörel fuarlar ihtisaslaşmaya başladı. Çok şükür bugün ilkinin yapıyoruz."

Sivas Kongresi'nin 95'inci yıl dönümü etkinlikleri arasında yer alan ve bu yıl ilk kez düzenlenen 'AGRO-SİVAS 2014 Tarım, Hayvancılık ve Gıda Fuarı' 4-7 Eylül 2014 tarihleri arasında ziyaretçileri ile buluştu.

Kongre Merkezi ve Fuar Alanı'nda düzenlenen törene Sivas Valisi Alim Barut, Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mirmahmutoğulları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Dr İbrahim Özcan, Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Faruk Fıratoğlu, Sivas Belediye Başkanı Sami Aydın, Sivas Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı

Osman Yıldırım, ve çok sayıda davetli katıldı.

Fuarda, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu üyeleri Necmettin Aygün, Hasan Çakır, Ethem Doğan, Genel Sekreter Veysel Ören, Teknik İşler Şube Müdürü İrfan Gündoğdu ve İdari ve Mali İşler Müdürü Vedat Koç ile Malatya Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı İhsan Akın ve Ordu Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tahsin İkiz katılımcılar arasındaki yerini aldılar.

4 gün süreyle açık kalan ve ziyaretçilerin yoğun ilgi gösterdiği fuarda Merkez Birliğinin

yanı sıra Sivas ve Balıkesir İlleri Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri de birer stand açtılar. Sivas Birliğin Fuar alanına getirdiği Akkaraman koyunları ziyaretçilerin yoğun ilgisini çekerken diğer yandan kangal köpekleri ve boğalar da ilgi odağı oldu.

Halk oyunları ekibinin gösterileri sonrası törenin açılışında konuşan Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mirmahmutoğulları artık sadece üretmenin yetmediğini belirterek, " Eskiden ben üretim nasıl olsa satılır deniliyordu. Çünkü o zaman sınırlar kapalıydı, vergiler en yüksek seviyedeydi dışardan mal girmiyordu, içeriden üreti-

len de talep yoğun olduğu için bitiyordu. Ama şimdi öyle değil, Dünya Ticaret Örgütü'ne üyesiniz, 160 ülkenin 60'ı ile serbest ticaret anlaşması imzalıyorsunuz, Avrupa Birliği ile müzakerelere süreci yürütüyorsunuz. Yani dünyanın öbür tarafından ülkeneye gelebiliyor. Bütün mesele böyle bir ortamda üretimi sürdürülebilir kılmak önemlidir. Bunun yolu önce pazar sonra

ona göre üretimdir. Fuarlar ürünlerle, üreticilerle alıcıların birleştiği mekanlardır. Sivas'ta şimdiye kadar karma fuarların düzenlendiği zamanlar oldu. Şimdi artık sektörel fuarlar ihtisaslaşmaya başladı. Çok şükür bugün ilkinin yapıyoruz. Bu yetmez. Artık tarımın bütün alt disiplinleri bazında arıcılık gibi, fuarlar yapıyor olacağız. Dünya bunu yapıyor." dedi.

Vali Alim Barut ise; " Modern tarım teknikleri kullanan sağlıklı, kaliteli, güvenli bu ürünleri iç ve dış pazara sunan insan, bitki, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına önem veren tarıma dayalı sanayisi gelişmiş bölge ekonomisine daha fazla pay veren tarım şehri ilimizde tarım ekipmanları ve teknolojileri kullanımı önem arz etmektedir." diye konuştu.

İZMİR SEFERİHİSAR'DA KOYUN KEÇİ PANAYIRINA BÜYÜK İLGI

*Özer Türer,
"Keçi eti ve sütü
eski kilo yapar
diye söylenirdi.
Şimdi bilim adamları
özür diliyor,
sağlıklı olduğunu
söylüyorlar.
Bu yüzden
tüketimlerinin
artırılması olarak
biz Birlikler,
Bakanlığımız ve sivil
toplum örgütlerinin
bu konuyla ilgili
çalışmalar yapması
gerektiği ortadadır."*

Küçükbaş hayvancılık sektöründe Türkiye'nin en önemli organizasyonlarından biri olan İzmir Koyun Keçi Panayırının bu yıl dördüncüsü düzenlendi.

İzmir Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından organize edilen panayır, Seferihisar şehir merkezinde Şehitler Çeşmesi önünde koyun ve keçilerle yapılan kortej yürüyüşüyle açıldı. Yürüyüşe koyun keçi yetiştiricileri ile birlikte vatandaşlar yoğun ilgi gösterdiler.

İzmir Valisi Mustafa Toprak, Seferihisar Belediye Başkanı

Tunç Soyer, İzmir milletvekilleri İlknur Denizli, Mustafa Moroğlu ve Alaaddin Yüksel'in de katıldığı yürüyüş sonrası ilçe pazaryerinde açılış töreni düzenlendi.

Törene Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr Nihat Pakdil ve bazı Daire Başkanları, İzmir Tarım İl Müdürü Ahmet Güldal'ın yanı sıra, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkan Yardımcısı Nihat Çelik, Yönetim Kurulu Üyeleri Hasan Çakır ve aynı zamanda organizasyonu düzenleyen İzmir Damızlık Koyun Keçi

Yetiştiricileri Birliği Başkanı Özer Türer ile çeşitli illerden Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerinin Başkanları, Orman Bölge Müdürü İbrahim Aydın, Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Cemalettin Özden, Türkiye Ulusal Kırmızı Et Konseyi Başkanı Mustafa Bılıkçı, Türkiye Kasaplar Federasyon Başkanı Fazlı Yalçındağ, İzmir Kırmızı Et Üreticileri Birliği Başkanı Osman Civil, Balıkesir borsa Başkanı Faruk Kula ve birçok koyun keçi üreticisi katıldı.

Törende konuşan İzmir Valisi Mustafa Toprak, İzmir İli

Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ni gözbebeği olarak gördüklerini, "Soğuk Zincir" ile toplanan süt ve ıslah çalışmalarının diğer illere yayılmasını arzu ettiklerini dile getirdi. Belediye Başkanı Tunç Soyer ise hayvancılığın geldiği noktayı hak etmediğini, tarım ve hayvancılıkta ilerlemek için yerele yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiğini savunarak, İzmir'de örnek çalışmaların yapıldığını ifade etti.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr Nihat Pakdil, yaptığı konuşmada hayvancılıkta gelinen noktaya işaret ederken İzmir ilinin tarım ve hayvancılıktaki önemine vurgu yaptı.

İzmir Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Özer Türer de küçükbaş hayvancılığın Orta Asya'dan getirilen bir gelenek olmasına

rağmen önem olarak büyükbaşın gerisinde kaldığını ancak son yıllarda küçükbaş havyan olmayınca ülkenin et ihtiyacının karşılanamayacağını anlaşıldığını belirtti. Yaptıkları çalışmalarla üyelerini kaynaştırdıklarını ve kazançlarını arttırdıklarını kaydeden Türer, Kırsal kalkınmayı destekleme projeleri kapsamında dağdaki yetiştiricilere götürdükleri elektrik ile bir başka ilke imza attıklarını ifade etti.

Keçi ve koyun eti ile süt ve süt ürünlerinin tüketilmesi sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından önem arz etmekte olduğuna değinen Özer Türer, "Keçi eti ve süt eskiden kilo yapar diye söylenirdi. Şimdi bilim adamları özür diliyor, sağlıklı olduğunu söylüyorlar. Bu yüzden tüketimlerinin artırılması olarak biz Birlikler, Bakanlığımız ve sivil toplum örgütlerinin bu konuyla ilgili çalışmalar yapması gerektiği ortadadır.

4.İZMİR KOYUN KEÇİ PANAYIRI'NDAN GÖRÜNTÜLER

2014 YILI ANAÇ KOYUN KEÇİ DESTEKLEMESİ ÇALIŞMALARI BİLGİLENDİRME TOPLANTISI DÜZENLENDİ

Hayvancılık Genel Müdürlüğü tarafından 5 Eylül 2014 tarihinde Bakanlık Mehmet Akif Ersoy toplantı salonunda 2014 Yılı Anaç Koyun Keçi Desteklemesi Çalışmaları konulu bir bilgilendirme toplantısı düzenlendi.

Toplantıya Bakanlık İl Müdürlüklerinden 78 ve İl Birliklerimizden 81 olmak üzere toplam 159 KKBS (Koyun Keçi Bilgi Sistemi) sorumlusu katılırken Merkez Birliğimiz Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nihat Çelik ile Genel Sekreter Veysel Ören ve bazı İl Birliklerimizin Yönetim Kurulu Başkanları da toplantıya iştirak etti.

Genel olarak 2014 yılı Anaç Koyun Keçi Desteklemesi çalışmalarının ne

şekilde yürütüleceği, İl Müdürlükleri ve İl Birliklerinin görev ve sorumlulukları, geçen yıllarda yaşanan sorunlar ve bu sorunların tekrarlanmaması için alınması gereken önlemlere dair bilgilendirmenin yapıldığı toplantının açılış konuşmasını yapan Islah ve Geliştirme Daire Başkanı Dr. Ali Ayar, 2014 yılı anaç koyun keçi desteklemeleri konusunda bir değerlendirme yaptıktan sonra, Islah ve Geliştirme Daire Başkanlığı personeli Bilgehan Özen ve Kutay Kaçar tarafından sistemin işleyişi, çalışma takvimi ve yapılacak işlere yönelik uygulamalı anlatımla birer sunum gerçekleştirildi. Sunumlar sonrasında katılımcıların soruları cevaplandırıldı.

Toplantıya Bakanlık İl Müdürlüklerinden 78 ve İl Birliklerimizden 81 olmak üzere toplam 159 KKBS (Koyun Keçi Bilgi Sistemi) sorumlusu katılırken Merkez Birliğimiz Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nihat Çelik ile Genel Sekreter Veysel Ören ve bazı İl Birliklerimizin Yönetim Kurulu Başkanları da toplantıya iştirak etti.

Prof. Dr. Mehmet KOYUNCU
Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Zootekni Bölümü

ÇOBAN ve KOYUN

Türkiye'de bugün, hayvansal üretim alanında, yeni teknoloji ve üretim girdilerinin daha yoğun olarak kullanıldığı büyükbaş ve kanatlı, sektöründe önemli gelişmeler sağlanmış olsa da, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, yaşadığımız coğrafyada vazgeçemeyeceğimiz ve gelecekte de hayvansal üretimin sigortası olmasının yanında, yaşattığı kültürel olgular ile de önemini ve önceliğini korumaya devam edecek bir faaliyettir.

Giriş

Koyun insanın ilk evcilleştirdiği hayvanlar arasında yer almaktadır. Yabani hayattan uzaklaşıp, evcil bir varlık haline, insan eli altında giren koyunun üzerinde, yıllar boyunca çalışan insan, bu türde, büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Göçebe yaşam tarzından, bugün, ağırlıklı olarak yerleşik düzene geçene kadarki zaman diliminde, koyun daima insanın yanında olmuştur. Bakım ve beslemesinin kolay olmasının yanı sıra insanlara çok taraflı faydalar sağlaması ile koyun, diğer türlere nazaran daha fazla çoğalarak, dünyada çok geniş bir alana yayılma fırsatı bulmuştur. Yemlenmede kanaatkar, hastalık ve soğuğa dayanıklı ve az bir masrafla, işletmeye önemli katkılar sağlaması ile daima insanların ilgi odağı olmuştur. Özellikle ekstansif ve yarı entansif işletme koşullarının yoğun olduğu bölgelerde, ailelerin üretim ve yaşam faaliyetlerini sürdürebilmeleri noktasında, en güvenilir üretim kaynağı, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğidir. Koyunculuk, Türk ulusunun tarih boyunca uğraştığı, en önemli hayvan yetiştiriciliği dallarından da biridir. "Buğday İle Koyun, Gerisi Oyun" atasözümüzün benzeri, hiç bir ulusun geleneğinde bulunmamaktadır. Türkiye'de bugün, hayvansal üretim alanında, yeni teknoloji ve üretim girdilerinin daha yoğun olarak kullanıldığı büyükbaş ve kanatlı, sektöründe önemli gelişmeler sağlanmış olsa da,

küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, yaşadığımız coğrafyada vazgeçemeyeceğimiz ve gelecekte de hayvansal üretimin sigortası olmasının yanında, yaşattığı kültürel olgular ile de önemini ve önceliğini korumaya devam edecek bir faaliyettir.

Gütme işlevi, besleme, barındırma veya farklı amaçlar ile koyunların bir yerden başka bir yere götürülmesidir. Evcil hayvanların en eski türlerinden biri olan koyun, doğal bir sürü içgüdüsüne sahiptir. Özellikle koyunların bir arada kalma, güdüme ve diğer hayvanları takip etme gibi davranışları oldukça belirgindir. Bugün koyun yetiştiriciliği yapılan birçok bölgede, koyunların güdülmesi kavramı geçen 10.000 yıl içinde gelişerek farklı amaçlar ve hedefler doğrultusunda devam ettirilmektedir. Koyun gütme işlevini başarı ile gerçekleştirebilmesi için insanlar, hayvanların davranış ve hareket mekanizmalarını iyi kavramalıdır. Koyun, potansiyel saldırganları belirleme noktasında hissetme, görme, işitme kaynaklı uyarım oluşturan önemli yeteneklere sahiptir. Çobanların ve çoban köpeklerinin sürü ile birlikte yürümeleri esnasında, sürünün belli davranış hassasiyetlerini dikkate alan yaklaşımlar göstermeleri önemlidir. Hayvanların sakin ve uysal bir şekilde güdülmesi, sürü idaresinin önemli bir parçasıdır. Koyunların sürü hayvanı olmaları, sürü büyüklüğüne bağlı olarak güven duygularının

artmasını sağlamaktadır. Bir koyun, normalin dışındaki duruma yönelik bir farklılık hisseder ve onunla bağlantılı davranış gösterdiğinde diğerleri de onu takip etme eğiliminde olacaktırdır. Koyunların özellikle derinlik algısının tam olarak gelişmemiş olması koyun çobanlarının, arazinin yapısını çok iyi bilmesini zorunlu kılmaktadır. Gütme esnasında yapılacak ihmal ve dikkatsizlikler dalgın bir koyun/koyunların arazideki uçurum gibi derin boşluklarda telef olmaları sonucunu doğurabilir. Koyunların düz alanlarında otlatıldıklarında böyle bir sorun yaşamamalarına rağmen, dağlık meralarda bu gibi olaylar ile karşılaşma ihtimaline karşı çobanlar çok dikkatli olmalıdır.

Çobanın en yakın yardımcısı ise çoban köpeğidir. Özellikle açık meralarda koyun güdüldüğünde bir veya iki çoban köpeği önemli görevler üstlenir. Koyunlar, keçilerden biraz farklı olarak sakin ruhlu ve itaatkâr hayvanlar olduklarından farklı yönlere sevk edilmeleri ve idarelerinde eğitimli köpekler son derece yararlı olmaktadır. Özellikle eğitilmiş çoban köpekleri düdük ve ısıklı yardımı ile kendilerine verilen talimatı derhal anlamakta ve koyunları istenilen yöne sevk etmektedirler.

Çobanlık Mesleği ve İyi Bir Çobanda Aranacak Özellikler

Çobanlık, Anadolu'da yaklaşık 6.000 yıl önce başlayan

en eski meslekler biridir. Sonraki bin yılda koyun ve çobanlık Avrasya'ya doğru yayılmıştır.

Koyunlar, bazı bölgelerde örneğin tavuk ve domuz gibi diğer çiftlik hayvanları ile birlikte aile işletmesine entegre olmuş ve sabit kalmışlardır. Diğer taraftan ise, büyük bir sürüyü korumak ve yaşamsal faaliyetlerini karşılamak için koyunların meradan meraya hareketli olması gerekir ki bu da mevcut çiftçinin sahip olduğundan farklı bir mesleğin ortaya çıkarılmasını sağlamıştır.

Çobanlık mesleği, küçük farklılıklarla beraber dünyanın birçok bölgesinde benzer şekilde yapılmaktadır. Hayvan güdücülük, Türk yurtlarında önemli mesleklerdendir ve bir piri olduğu düşünülür. Bugün dahi Türkmenistan'da "Çolpan Ata" çobanların koruyucu piri olarak kabul görmektedir. Peygamber mesleği olarak da bilinen çobanlık, mukaddes bir vazife olarak kabul görür. Çobanlık mesleği genellikle sülaleden gelen soylu ve mitolojik bir meslek olarak da tasvir edilmektedir.

Çoban, "sürüyü iyi otlatmalı ki sürüden iyi verim alınsın" ilkesiyle küçükbaş hayvancılığın kilit noktasıdır ve verimlilikte en etkili unsurların başında gelir. Çoban, koyunlara büyük bir sevgi ile bağlı ve onların acı ve sıkıntı çekmesine neden olabilecek koşulların oluşmasını engelleyen biri olmalıdır. Hayvanlar ile sürekli bulunması ve onlara vereceği güven duygusu ile rahat ve stressiz koşulları sağlamalıdır. Koyunlar meraya giderken, dönerken ve merada yayıldıkları esnada hayvanları dikkatli gözlemesi herhangi bir problemi olanları önceden fark etmesini sağlayacak, buda oluşabilecek sorunları erken önleme şansını doğuracaktır.

Çobanlar koyunlara yıl içinde yaptığı bakım, besleme vb. yönetsel uygulamalarda önceliği idaresinde olduğu sürüye vermelidir. Kendisi ile ilgili bazı özel durumları ikinci plana iteceği bir yaklaşımda olması yaptığı işin verimliliğini arttıracığı bilincine sahip olmalıdır. Koyunlar, yavaş hareket eden ve sakin mizaçlı hayvanlardır. Çobanın merada hayvanlar yayılırken onları huzursuz edici

hareketlerden uzak durması ve sadece onları takip etmekle yetinmesi doğru olacaktır. Sürünün meraya gidiş, dönüş, otlama ve dinlenmelerinde sabırsız ve aceleci olmamalı, onlara karşı oldukça sakin ve sabırlı davranmalıdır.

Çobanlar günü kendilerine göre değil, koyunlara göre planlamalıdır. Sürünün meraya götürülme saatleri ve merada yayılma süresini hayvanların ihtiyaçları göz önünde tutarak mevsimin koşullarına bağlı olarak düzenlemelidir. Mevsim dönüşümlerinde yemleme yönetiminde ağıldan meraya ya da meradan ağıla geçişler de alıştırmaya döneminde dikkat etmelidirler.

Meraların korunması ve gelecek yıllara aktarılmasında da çobanlar önemli bir işleve sahiptirler. Bu kapsamda sürünün güdülmesinde meranın bir örnek otlatılması, aynı parsellerin aşırı otlatılmaması ve otlatılan bölgelerde vejetasyonun yeniden gelişmesini sağlayabilecek bir süre için dinlendirilmesinde çobana sorumluluklar düşmektedir.

Son yıllarda küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yürüttüğü 2013 yılında birkaç ilde başlayan, 2014 yılında tüm Türkiye'ye yayılan "Sürü Yönetim Elemanı Benim" projesi, 2015 yılından itibaren 500 baş ve üzeri küçükbaş hayvan sayısına sahip işletmelerde eğitim programına katılmış çoban istihdam edilmesinin destekleme kapsamına alınmış olması ve Türkiye Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği'nin çalışmaları ile "Çoban Ulusal Meslek Standardı"nın Resmi Gazetenin 18 Nisan 2014 tarihli mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmesi küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde bir farkındalık yaratmak noktasında önemli girişimler olarak sıralanabilir.

Çobanlık mesleği, küçük farklılıklarla beraber dünyanın birçok bölgesinde benzer şekilde yapılmaktadır. Hayvan güdücülük, Türk yurtlarında önemli mesleklerdendir ve bir piri olduğu düşünülür. Bugün dahi Türkmenistan'da "Çolpan Ata" çobanların koruyucu piri olarak kabul görmektedir. Peygamber mesleği olarak da bilinen çobanlık, mukaddes bir vazife olarak kabul görür.

ÇOBANLARIN SÜRÜ YÖNETİMİ KAPSAMINDA TAKİP EDECEĞİ YILLIK İŞ PROGRAMI

Koç Katımından Önce Yapacağı Uygulamalar

- Kulak numarası düşmüş hayvanların numarası yenilenmeli ve varsa kayıtlar güncellenmelidir.

- Sürüde verimliliği düşük koyunların ayıklanması ve yerine dişi ve erkek toklular katılmalıdır.

- Koyunlara ek yemleme (flushing) uygulaması; koyunlar koç katımından önceki 2-3 hafta kaliteli otlaklara götürülmeli veya hayvan başına ortalama günde kondisyonuna bağlı olarak 200-400 g yoğun yem verilmelidir. Koçlar dinlenme ve beslenmeye aşım dönemi başladığında yeterince zaman ayıramamaktadırlar. Bu nedenle koç katım döneminden yaklaşık 1-2 ay önce vücut kondisyonuna bağlı olarak yapılacak flushing uygulaması ile bu dönemi erkeklerin sorunsuz geçirmesini sağlayacak şekilde planlanmalıdır.

- Koyun mastitis ve mae-di-visna enfeksiyonuna karşı memeler, koçlarda ise olağan

karşılanmayacak bir oluşuma (Brucella) karşı sikrotumun (testis ve epididymis) kontrol edilmelidir.

- Gerekli olduğu durumda hayvanlar vibriosis ve enzootik abortusa karşı aşım döneminden 2-3 hafta önce aşılama yapılmalıdır.

- Bu dönemde parazit mücadelesinin de yapılması doğru olur.

Koç Katımı Döneminde Yapacağı Uygulamalar

- Koyunlarda yumurtlama oranı koç katımının ilk döneminde düşük seviyededir. Bu nedenle bu dönemde birkaç hafta önce sürüye kastre edilmiş veya arama koçlarının katılması ile döl veriminin artırılması sağlanır.

- Sürüde ortalama 40 koyuna en az 1 ergin koç veya 2 genç koç planlanmalıdır.

- Koç katım dönemi yaklaşık 2-3 kızgınlık döngüsünü (34-51 gün) kapsar. Dişi toklular için bu süre isteğe bağlı olarak uzatılabilir (68 gün). Dönem sonunda koçlar sürüden ayrılmalıdır.

Koyunlara Gebeliğin İlk Döneminde Yapacağı Uygulamalar

- Vücut kondisyonuna göre yemleme (zayıf koyunlar ayrı beslenmelidir) yapılmalıdır.

- Ergin koyunlara gebeliğin bu döneminde ekstra beslemeye gerek yoktur.

- Dişi tokluların bu dönemde halen büyümeleri devam ettiğinden kaliteli kaba yem ve kesif yem (rasyonun %20) verilmelidir.

Koyunlara Gebeliğin Son Döneminde Yapacağı Uygulamalar

- Koyunları gebelik zehirlenmesine karşı korumak için rasyonda enerji miktarı göreceli olarak artırılmalıdır (Kuzulamadan önceki yaklaşık 6 hafta, 120-360 g/koyun/gün; kuzulamadan önceki yaklaşık 2 hafta, 450 g/koyun/gün).

- Koyunların doğum öncesi meme etrafındaki kılları kontrol edilmeli ve temizlenmelidir.

- Dış parazit mücadelesi yapılabilir.

- Clostridial hastalıklara karşı koyunların aşılama (tetanos) uygun olur.

- Eğer bölgede beyaz kas hastalığı bir problem ise, Vitamin E+Selenyum katkılı yem verilmesi veya enjeksiyon yapılmalıdır.

- Kuzulama döneminde yardımcı olabilecek ekipmanlar (doğum yardım ipi, eldiven, kayganlaştırıcı, dezenfektan, biberon, besleme tüpü, tentürdiyot, enjektör vb.) hazırlanmalıdır.

Kuzulama Döneminde Yapması Gereken Uygulamalar

- Kuzulama sonrası mümkünse anne ve yavru sürüden ayrı bir bölmeye alınmalıdır.

- Kuzuların kolostrumu zamanında ve yeterli aldığına emin olmalıdır.

- Koyunlara doğum sonrası ilk üç gün yoğun yem verilmesine gerek yoktur.

- Koyunlar genelde sorunsuz kuzulama gerçekleştirirler. Ancak olabilecek olumsuz durumlara karşı bu dönemde koyunların sık gözlenmesi gereklidir.

- Doğum sonrası göbek kordonu dezenfekte edilmelidir.

- Koyunun her iki meme başının fonksiyonel olup olmadığı kontrol edilmelidir.

- Kuzular ne kadar iyi beslenir ise onların o kadar mutlu görünecekleri unutulmamalıdır.

- Kuzularda kastrasyon ve kuyruk kesimi yapılacak ise bir haftalık yaşta gerçekleştirilmelidir.

- Geçmişte sürüdeki kuzularda ağız yaraları problemi yaşanmış ise aşılama yapılmalıdır.

- Kulak numarası takılmalıdır.

- Gebelik esnasında koyunlara Vitamin E+Selenyum verilmediyse, doğumdan sonra kuzulara Vitamin E+Selenyum enjeksiyonu yapılmalıdır.

- Doğumdan sonraki 3. günde anne ve yavrular daha büyük bölmeye alınmalıdır.

Doğum, Sütten Kesim, Sütten Kesim Sonrası Dönemlerde Kuzu ve Koyunlara Yapacağı Uygulamalar

- Kuzular için creep-feeding besleme sistemi uygulamaları kullanılmalıdır.

- Kuzulara aşırı yem yeme hastalığına (Tip D Clostridium-Enterotoksemi) karşı aşılama yapılmalıdır.

- Kuzuların 50-60 günlük yaşta ve yaklaşık 18 kg canlı ağırlıkta sütten kesilmesi planlanmalıdır.

- Koyunlara sütten kesim döneminin yaklaşık 1 hafta öncesi ve 2 hafta sonrası enerji alımı azaltılmalıdır (düşük kaliteli kaba yem kullanılır ve yoğun yem verilmez). Bu uygulama süt üretiminin azalması ve mastitise yakalanma riskini azaltır.

- Süt üretimini azaltana kadar memeyi korumak için sütten kesimi takip eden yaklaşık 10 gün boyunca mümkün olduğunca meme az ellenmelidir.

Sütten Kesimden Koç Katım Öncesine Kadarki Dönemde Koyunlara Yapacağı Uygulamalar

- Eğer koyunlar meraya gidiyorlar ise dış parazit mücadelesi yapılmalıdır.

Koyunlar, yavaş hareket eden ve sakin mizaçlı hayvanlardır. Çobanın merada hayvanlar yayılırken onları huzursuz edici hareketlerden uzak durması ve sadece onları takip etmekle yetinmesi doğru olacaktır. Sürünün meraya gidiş, dönüş, otlama ve dinlenmelerinde sabırsız ve aceleci olmamalı, onlara karşı oldukça sakin ve sabırlı davranmalıdır.

- Koyunların yaşama payı ihtiyacı karşılanmalıdır.
- Koç katım öncesi koyunların vücut kondisyonlarının korunmasına önem verilmelidir.

Çobanlık mesleği insanlık tarihinin en eski mesleklerinden birisidir. Özellikle koyun ve keçi yetiştiriciliğinde aylık veya mevsimlik olarak farklı yaşlardaki kişiler tarafından özveri ile yerine getirilmesine karşılık, bu değerli hizmetler son yıllara kadar çok da dikkate alınmamıştır. Çobanlık mesleği, bu mesleğe yönelik sorun ve tehditleri aslında Türkiye küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin geldiği mevcut durumdan da ayrı düşünmemek gerekir. Türkiye geçen yaklaşık çeyrek asırlık dönem içinde küçükbaş hayvan varlığında ciddi bir gerileme yaşamıştır. Bu durumun gerçekleşmesinde ekonomik,

politik ve sosyal problemler kadar, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin vazgeçilmezi olan çobanlık yapacak eleman bulunamaması da önemli bir yer tutmaktadır. Son yıllarda küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yürüttüğü 2013 yılında birkaç ilde başlayan, 2014 yılında tüm Türkiye'ye yayılan "Sürü Yönetim Elemanı Benim" projesi, 2015 yılından itibaren 500 baş ve üzeri küçükbaş hayvan sayısına sahip işletmelerde eğitim programına katılmış çoban istihdam edilmesinin destekleme kapsamına alınmış olması ve Türkiye Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği'nin çalışmaları ile "Çoban Ulusal Meslek Standardı" nın Resmi Gazetenin 18 Nisan 2014 tarihli mükerrer sayısında yayınlanarak yürürlüğe girmesi

küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde bir farkındalık yaratmak noktasında önemli girişimler olarak sıralanabilir.

KAYNAKLAR

- Koyuncu, M. 2011. Türkiye'de Küçükbaş Hayvancılıkta Yaşanan Erozyon ve Etkileri Uluslararası Katılımlı I. Ali Numan Kırış Tarım Kongresi ve Fuarı 27-30 Nisan, 2011, Eskişehir, 1369-1378.
- Koyuncu, M. 2012. Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinin Anahtarı "Çoban". 2012 Yılı Hayvancılık Grubu Bölge Bilgi Aışveriş Toplantısı Bildirileri 17-20 Eylül 2012, Manisa. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Yayınları No: 152.
- Sönmez, R. 1974. Koyunculuk ve Yapağı. Ege Üni. Ziraat Fakültesi Yayınları No: 108.

ORDU AYBASTI PERŞEMBE YAYLASINDA KOÇ KATIM TÖRENİ

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile Ordu Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından Aybastı Perşembe Yaylasında "Koç Katımı Töreni" düzenlendi. Düzenlenen törene Ordu Valisi İrfan Balkanlıoğlu, Garnizon Komutanı Jan. Alb. Şeref Çakmak, Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Enver Yılmaz, Aybastı Kaymakamı Osman Bilici, Ordu İl Emniyet Müdürü İsmail Dalkılıç, İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürü Kemal Yılmaz, Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü Osman Zeki Ardahanlıoğlu, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü İsa Kaymak, Ordu Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tahsin İkiz ve çok sayıda yetiştirici katıldı.

Ordu Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Tahsin İkiz'in açılış konuşmasıyla başlayan törende söz alan İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü Kemal Yılmaz,

Ordu ili tarımı ile ilgili bilgiler vererek ,2010 yılından beri mevcut sürülerde et verimi ve kalitenin artırılmasını hedefleyen Halk Elinde Hayvan Islahı Projesinin uygulandığını ve bu projeden 41 yetiştiricinin faydalandığını söyledi.

Yılmaz, "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" projesi kapsamında düzenlenen eğitimlerde başarılı olan 39 çobana sertifika verildiğini ifade ederek 2014 yılında hayvancılık desteklemeleri konusunda bakanlık tarafından destekleme uygulamaları başlatıldığını ve bu kapsamda ahır/ağıl yaptırıcılara %50 hibe desteği, yetiştiricilerin sürülerine katacakları yeni damızlık boğa, koç ve tekelere %80 hibe desteği verileceğini bildirdi.

Belediye Başkanı Enver Yılmaz da yaptığı konuşmada Aybastı, Ünye, Kumru ve Akkuş yaylaları ile birlikte Çam-

başı yaylasının küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine çok uygun olduğunu belirterek çiftçilerin bilinçlendirilmesi adına yapılan bu güzel ve eğitsel tören için katılımcılara teşekkür etti.

Ordu Valisi İrfan Balkanlıoğlu ise konuşmasında yıllarca uygulanagelen yanlış tarım politikaları nedeniyle, hayvancılığın zarar gördüğünü ancak son yıllarda hayvancılığa yapılan desteklemeler ve bilinçli üreticilik politikaları neticesinde makus talihin yenildiğini söyledi.

Konuşmaların tamamlanmasının ardından gerçekleşen kaval dinletisi davetlileri mest etti. Daha sonra töreni gerçekleştirmek üzere 'Başçoban' olarak davet edilen Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Enver Yılmaz ve İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü Kemal Yılmaz, kebe giyerek koç katım törenini gerçekleştirdiler. Başkan Yılmaz kebe olarak adlandırılan çoban kıyafetini giyince davetliler önce şaşırıp, ardından da hasret kaldıkları bir tabloyla karşılaşmanın sevincini yaşayarak mutluluklarını alkışlayarak gösterdiler.

Yapılan konuşmaların ardından kaval dinletisi, koçların sürülere katılması ve yapılan ikramla "Koç Katımı Töreni" sona erdi. Törende Büyükşehir Belediye Başkanı Enver Yılmaz başçoban ilan edildi.

Doç. Dr. Ali DURKAYA
Bartın Üniversitesi, Orman Fakültesi

KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ve ORMAN İŞLETMECİLİĞİ ÇELİŞKİSİ

Yangın riski yüksek olan bölgelerde diri örtü olarak adlandırılan orman alt örtüsünün ortadan kaldırılmasında, dolayısıyla yangın riskinin azaltılmasında keçi bir araç olarak kullanışlıdır.

Orman Fakülteleri Orman Mühendisliği derslerinde ormanlar üzerinde zararlı etkileri görülen biyotik faktörler tanıtılırken üzerinde önemle durulan bir canlı türü vardır. Keçi. Hakikaten ormancılık meslek kamuoyunun baktığı açıdan keçi orman işletmeciliği için oldukça büyük bir risktir. Yaratılıştan gelen kabiliyeti ile 2 m yüksekliğe kadar olan dallara ulaşabilir ve yaprakları sürgünleri ile beraber yiyebilir, gövdesi uygun olan ağaçların üzerine çıkabilir. Beslenirken öncelikle taze sürgünleri tercih eder ki sorun ormancılık açısından işte tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Burada durup konuya ormancı gözünden bir bakalım. 10 yıl uğraşıp yaşlı ağaçlarınızı alandan uzaklaştırdığınızı ve

yerine yaşları 0-10 arasında değişen genç bir orman parçası kurduğunuzu farz edin. Bir gün sorumsuz bir yetiştiricisi sürüsünü bu alanda birkaç saat otlatmış olsun. Ormancının karşılaşacağı sonuç şudur: Bütün fidanların tepe sürgünü yenilmiş olacağından bazı ağaç türleri için alandaki fidanlar gelecek için hiçbir değer taşımayacaktır ve çalışmanın tamamen yenilenmesi gerekebilecektir. Bazı türlerde çift tepe sürgünü oluşacak, çatal tepe yapılı bireyler alanı dolduracak ve alan düşük değerli ağaçlarla kaplanacaktır. Bazı türler içinse ağaçların olgunlaşmaları birkaç yıl gecikebilecektir. Orman işletmesi her halükarda oldukça önemli bir emek, zaman ve para kaybına uğrayacaktır. Bu açıdan bakıldığında ormancı-

lık teşkilatlarının keçiye karşı mesafeli tutumlarından daha doğal ne olabilir?

Keçinin oluşturduğu bu risk günümüze kadar orman idaresi-keçi yetiştiricisi arasında var olan çatışmanın ana sebebi olmuştur. Bu çatışmanın boyutu nedir ve yönetilebilir mi? Çatışmanın boyutu yöresel olarak "yok-çok şiddetli" arasında değişmekle beraber, "yönetilebilir mi?" sorusunun cevabı bakış açısı değiştirildiğinde "evet" olabilmektedir. Çözüm yolu ormancılık açısından dezavantaj olarak görülen keçi beslenme şekli ve alışkanlıklarının avanta- ja dönüştürülebileceğinin fark edilmesinden geçmektedir. Keçinin yaratılıştan kaynaklanan yetenek ve alışkanlıkları iki ana ormancılık probleminin çözümünde kullanışlıdır:

Yangın riski olmayan veya düşük riskli bölgelerde bazen büyük sorun oluşturan diri örtünün temizlenmesinde keçi sürülerini bir araç olarak kullanmak oldukça etkin ve masrafsız bir çözüm yoludur.

1. Orman yangınları ile mücadelede yanıcı materyalin alandan uzaklaştırılmasında.

2. Ormanlıkta bazen büyük bir sorun olabilen diri örtü (çalı, diken, ot, vb.) ile mücadelede.

Orman alt tabakasındaki otsu ve odunsu alt tabakayı keçiye temizletmek suretiyle yanıcı materyalin alandan uzaklaştırılması konusunda özellikle Akdeniz havzasında hatırı sayılı çalışma bulunmaktadır. Yangın riski yüksek olan bölgelerde diri örtü olarak adlandırılan orman alt örtüsünün ortadan kaldırılmasında, dolayısıyla yangın riskinin azaltılmasında keçi bir araç olarak kullanışlıdır. Bu bölgelerde yangınla mücadele araçlarından olan orman yol ve şeritlerinin yüzölçümleri önemli büyüklüğe ulaşmaktadır ve bu alanlarda keçi merası olarak kullanılabilir. Bu sayede bu tesisler de üzerlerindeki bitkisel yanıcı kütleden masrafsızca temizlenebilir.

Yangın riski olmayan veya düşük riskli bölgelerde bazen büyük sorun oluşturan

diri örtünün temizlenmesinde keçi sürülerini bir araç olarak kullanmak oldukça etkin ve masrafsız bir çözüm yoludur. Bu yöntem özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde istilacı türlerle mücadelede, orman alt örtüsü temizliğinde, havaalanı etrafı ve demir yolu gibi tesislerin etrafının bitkisel örtüden temizlenmesinde yıllardır başarıyla kullanılmaktadır. Sürü sahipleri hayvanlarını bu alanlarda beslemenin dışında ayrıca bir temizlik ücreti de almaktadırlar. Bu konularda yapılmış birçok araştırma bulunmaktadır.

Yukarıda yapılan kısa açıklamalardan anlaşılacağı üzere, keçi orman için bir risk kaynağı olabildiği gibi aynı zamanda orman ekosistemlerinin korunmasında ve temizliğinde fayda sağlayıcı bir unsur olabilmektedir. Bu noktada çözüm yolu sürekli ormanlık-geleneksel keçi yetiştiriciliği arasındaki çelişkiye vurgu yapmak değil, her iki iş kolunun ortak fayda sağlayabileceği noktaları bulmak ve bu konular üzerinde yoğunlaşmaktır. Uzun vadede ormanlık ve keçi yetiştiriciliğini bir arada yürütebilmenin yegâne yolu bu yaklaşım tarzı olarak görülmektedir.

TOPRAK TV'DE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK BÜTÜN YÖNLERİYLE DEĞERLENDİRİLDİ

Toprak TV'de yayınlanan "Toprağın Sesi" programında Umut Özdil'in canlı yayın konuğu olan Genel Başkan Ayhan, küçükbaş hayvancılıkla ilgili çeşitli konulara değinirken küçükbaş hayvancılığın ülkemiz tarım ve hayvancılığı açısından önemine işaret etti.

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Veysel Ayhan, 1 Ekim 2014 tarihinde Toprak TV'de yayınlanan "Toprağın Sesi" programında Umut Özdil'in canlı yayın konuğu oldu. Genel Başkan Ayhan, küçükbaş hayvancılıkla ilgili çeşitli konulara değinirken küçükbaş hayvancılığın ülkemiz tarım ve hayvancılığı açısından önemine işaret etti.

Ayhan, öncelikle hayvansal kökenli gıdaların önemine vurgu yaparak et tüketimi açısından AB ülkeleri, ABD ve Dünya ortalamalarına göre ülkemizde kişi başına tüketimin düşük düzeylerde kaldığını, bu nedenle de hayvansal üretimin artırılması gerektiğini söyledi. Ayhan, ülkemizde küçükbaş hayvan sayılarının son yıllarda arttığını bunun yanısıra et ve süt verimlerinde de artışlar kaydedildiğini ifade ederek bu sonucu yetiştiricilerin örgütlenmesine bağladı. Genel Başkan Ayhan, 2014 yılı Mayıs ayı sonu itibariyle keçi sayısının 10 milyonun üzerinde, koyun sayısının da 32 milyon civarında olmak üzere toplamda 42 milyon bulduğuna vurgu yaparak bu sayılarla Avrupa'da birinci, Dünyada 6. sırada bulunduğunu ifade etti. Ayhan, kırmızı et tüketiminde halen gelişmiş ülkelere nazaran yetersizlikler olduğunu ancak 2023 yılı stratejik planına göre % 24 oranında

üretim artışıyla birlikte tüketimin de artacağını söyledi.

Genel Başkan Ayhan, küçükbaş hayvancılıkta yaşanan olumlu gelişmelerin ihracata da yansıdığını belirterek geçtiğimiz günlerde ilk kez Türkmenistan'a koyun, Azerbaycan'a da keçi ihraç edildiğini ifade etti. Koyun keçi ürünlerinde rekabet edebilme açısından İl Birliklerinin çeşitli etkinliklerle tanıtım çalışmalarına başladığını vurgulayan Ayhan, Et Süt Kurumu ile Merkez Birliği birlikte tanıtıma yönelik kamu spotu hazırladığını sözlerine ekledi.

Sürü yönetimi elemanı ve çobanlık meslek standardı konularında da açıklamalarda bulunan Ayhan, mesleğe bir formasyon kazandırmak adına Mesleki Yeterlilik Kurumuyla birlikte meslek standardının çıkarıldığını, şu ana kadar 4 bin civarında sürü yönetimi

elemanının sertifika aldığını ve bu sayının bu yıl 6 bine çıkarılacağını ifade ederek çoban istihdamına 5 bin lira destek ödemesinin de getirildiğini ifade ederek yetiştiricinin artık ciddi bir sektöre hizmet ettiğini anlamaya başladığını söyledi.

Ayhan, küçükbaş hayvancılığa verilen desteklerden de bahsederek, 2013 yılı anaç koyun keçi desteklemeleri kapsamında 200 bine yakın yetiştiriciye 20 milyon civarındaki hayvan üzerinden yaklaşık 418 milyon lira destek ödemesi yapıldığını ayrıca Halk Elinde Hayvan Islahı Projesi kapsamında da 90 milyon lira civarında bir destekleme ödemesi yapıldığını söyledi. Kalkınma Bölgelerinde yer alan 35 ile yönelik olarak da ağıl yapım ve onarımı için % 50, koç ve teke alımları için de %80 hibe desteği sağlandığını bu desteklerin 2018 yılına kadar devam edeceğini ifade

ederek bu desteklerin küçükbaş hayvancılığa olumlu katkısından dolayı duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

İslah çalışmalarında geline noktaya da değinen Ayhan, Yetiştiricilerin Birlikler halinde örgütlenmesinden sonra 2006 yılından itibaren bugün itibarıyla 69 ilde 1 milyon hayvan üzerinde Halk Elinde Küçükbaş Hayvan İslahı çalışmalarının devam ettiğine işaret ederek artık ıslah çalışmalarının gündemlerinin birinci maddesi olduğuna dikkat çekti.

Küçükbaş hayvancılığın sorunları hakkında da görüşlerini açıklayan Ayhan, kuraklığın etkileri, sınırlardan gelen hayvan hastalıkları, çobanların meralarda karşılaştığı güçlükler, pazarlamada yaşanan sıkıntılar nedeniyle fiyat istikrarsızlıkları gibi konularda henüz bazı sorunların çözülmemiş olduğuna dikkat çekerek zamanla bu sorunların da aşılabileceğini kaydetti.

Kurban bayramlarının öneminden de bahseden Genel Başkan Ayhan, geçen yıl 2.5 milyona yakın küçükbaş hayvan kesildiğini bu yılda 1 milyon fazlasıyla kesilecek olması yönünden bir sıkıntı yaşanmayacağını ifade ederek kurbanlık hayvanlarda kalitenin yükseldiğini ve kurban fiyatlarının da normal seyrettiğini belirtti. Ayhan, kurban bayramında yetiştiricilerin elinde kalan hayvanların Et Süt kurumunca değerlendirilmesi talebinde bulunarak çok zor şartlarda üretim yapan yetiştiricilere tüketiciler olarak vatandaşlarımızın destek olmaları gerektiğini söyledi.

Programın yapımcı ve sunucusu Umut Özdil'in yaptığı yorumlarla renk kattığı program, Genel Başkan Prof.Dr Veysel Ayhan'ın bayram kutlaması ile sona erdi.

Bayar ailesi, 170 baş keçi ile Antalya Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğine üye; 17 dekar kapama kayısı, 10 dönüm nar ve karışık meyve bahçesi, taşımacılıkta kullandıkları 1 at ve 1 katırları olan zati ihtiyaçlarını için yaptıkları sebze bahçelerinde yaz kış ürettiklerini tüketen çalışkan ve o kadar da sıcak bir aile.

Keçilerini kışın Menevişler mahallesinde atadan kalma ev ve ağıllarının çevresindeki meralarda yazın Kazcağız Yaylasına çıkararak beslemekte...

Hisarçandır Köyünde Menevişler mevkiinde yaşayan Antalya İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin kadın üreticilerinden olan Tursun Bayar, Yüksek Okulu maddi imkansızlıklar ve ışık olmadığı için terk etmek zorunda kalmış, ablası, abisi, yengesi ve 7. Sınıfa giden bir yeğeniyle 1950 yılında yapılan taş binada Hisarçandır- Üçoluk yoluna 2 km uzakta orman ve bahçe içerisinde, bin yaşındaki zeytin ağacının gölgesinde saklı bir cennet olarak nitelendirilebilecek doğal bir ortamda yaşıyor...

Bayar ailesi, yıllardır elektriğe özlem çekseler de bir türlü özlemlerini gidere-memişler... Hatta bu çağda Konyaaltı plajına 10 km uzakta, orta çağda yaşarcasına karşı tepelerde yanan ışıklara dahi ulaşamaz olduğunu düşünüyorlardı.

Konyaaltı İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü elamanlarının Kırsal Kalkınma Yatırımları Desteklenmesi Projesi kapsamında Güneş Kolektörü Alım Projesi ile, Tursun Bayar ve ailesi yıllardır özlemini çektiği elektriğe kavuştu.

ANTALYALI YETİŞTİRİCİMİZ TURSUN HANIMIN BÜYÜK SEVİNCİ...

Antalya İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği

Eve elektrik verilmiş lambalar yanmaya başlamış ve acilen bir de buzdolabı alınmıştı. Tursun hanımın ilk sözü 'buna gerçekten ihtiyacımız vardı, tüm destekler gerçekten ihtiyacı olanlara verilsin' oldu. Ağabeyi Adem, cebinden cep telefonu şarj cihazını çıkararak ' cep telefonumu şarj etmek için hep yanımda taşıyordum. Nerede elektrik bulursam orada telefonumu şarj ediyordum. Artık şarj makinesini taşımam' diye söze karıştı.

Tursun hanım, içten ve coşkulu sesiyle en kısa sürede çamaşır makinesi ve bilgisayar alacağından bahsederek 'Tabi ki internetsiz de olmaz ve onu yeğenimden çok ben kullanırım' demeyi de ihmal etmedi. Bir de dikmiş dikmeyi çok sevdiğini, onun için Gökdere'de ki makineyi kısa sürede getireceğini söyledi. Bu arada birde televizyona ihtiyaçları vardı. "Bunu da en kısa sürede satın alacağım. Bu sayede Dünya'dan haberimiz olacak" dedi.

Bayar ailesinin artık bir güneş kolektörü vardı ve günde 3000 W elektrik enerjisi üreterek bir evin ihtiyacı olan aydınlatma, soğutma, temizlik(çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi) televizyon, bilgisayar gibi ihtiyaçları karşılayacak seviyedeydi. Bayar'lar artık güneş kolektörü sayesinde akşamları aydınlıkta oturacak, televizyon izleyerek dünyadan haberdar olacak, keçilerinden sağdıkları sütünü ve bunlardan elde ettikleri yoğurdun pazar ömrünü uzatarak gelirlerini artıracaklar ve bu sayede daha refah bir yaşama kavuşacaklardı.

Güneş kolektörü, Bayar ailesinin doğduğu yerde doyararak, kırsal alanda kentli gibi yaşamasına yardımcı olacak sosyal sorumluluk projesi olmuştu.

BİR ZİYARETİN ARDINDAN (BALIKESİR DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ)

İrfan GÜNDOĞDU / Teknik İşler Şube Müdürü

Merkez Birliğimiz Genel Sekreteri Veysel Ören ve İdari ve Mali İşler Müdürü Vedat Koç ile birlikte 24-25 Eylül 2014 tarihinde Balıkesir Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğine 2 günlük bir ziyarette bulunduk. Ziyaretimizin amacı Birliğin çalışmalarını yerinde görmek ve sahadaki faaliyetlerini gözlemlemektir.

Birlik hizmet binasına geldiklerimizde Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinden, sorumlu müdür ve kapısındaki güvenlik personeline kadar herkesin sıcak bir ilgisiyle karşılaştık. 4 katlı hizmet binasının katlarını gezip personelle tanıştıktan sonra bir masa etrafında toplandık ve Birliğin çalışmaları hakkında adeta bilgi bombardımanına tutulduk.

Bir yandan bir konu hakkında bilgi edinirken hemen o konuya ilişkin belgeler de masaya getiriliyordu. Yani konuşulanlar kuru laf değil belgeli olarak önümüzde duruyordu.

Birlik, 21 ilçe ve 1125 köyde 9500 ü aktif olmak üzere yaklaşık 10 bin civarında üyesine hizmet veriyor..50

kişi asıl üye durumunda. Ve bu hizmeti otuz teknik olmak üzere 60 kişilik bir kadro ile sağlıyorlar. Bir de Zooteknist Tarım danışmanları mevcut. 14 hizmet aracıyla bütün hizmetler yetiştiricilerin ayağına götürülüyor. Bandırma ve Dursunbey ilçelerinde ise birer irtibat büroları mevcut. Tanıtıma çok önem veriyorlar ve bu kapsamda başta fuarlar olmak üzere çeşitli etkinliklere katılıyorlar.

Buraya kadar genel bilgileri aldıktan sonra biraz detaya inmek istiyoruz ve önümüze bir belge ve bir klasör koyuyorlar. Belgeye baktığımızda ISO 9001:2008 Kalite Belgesi olduğunu görüyoruz. Ve bu belgeyi Birliklerimiz içinde

ilk defa Balıkesir Birliğimizin aldığını öğreniyoruz. Birlik tüm işlemlerini bu belgeye göre disipline etmiş ve hedeflerini yine bu belgeye göre belirlemişler. Hedeflerin % 70 ini gerçekleştirmek zorundalar, aksi halde belgenin askıya alınacağını söylüyorlar. Bunun da kendilerini motive ettiğini ve tüm işlerin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğünü söylüyorlar.

Kalite Belgesinin içeriğine baktığımızda gerçekten çok güzel uygulamalar olduğuna şahit oluyoruz. Örneğin belgeye göre müşteri memnuniyeti anketi yapılması zorunluluğu var. Birlik bu anket ile yaptığı çalışmalarını sorgulama imkanına sahip. Saha çalışmalarında bu anketler

yapılıyor ve sonuçlar değerlendirilerek sonuca gidiyorlar. Bu gerçekten çok önemli ve üyelerin Birliğe olan güven ve desteğini de beraberinde getiriyor. Birlik sadece anket yapmakla kalmıyor, 10 bine yakın üyesini yılda en az 2-3 kez ziyaret ederek sıkıntılarını yerinde dinliyor. SMS ağıyla tüm üyelere ulaşılarak gerekli duyurularla irtibat sağlanıyor. Birlik teknik personelinin üyeleri ziyaret esnasında özellikle köy kahvelerinde eğitim çalışmaları yaptığını ve ayrıca problemlerini dinlediklerini de kayda değer buluyoruz.

Konu eğitim çalışmalarından açılmışken çoban konusu da gündeme geliyor ve sürü yönetimi elemanı benim projesi kapsamında ilk kursun 26 Mart 2012 tarihinde Balıkesir Birliğinde açıldığını ve bu kurslardan 120 kişinin sertifikasını aldığını öğreniyoruz.

Bir diğer proje olan Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde ise şu an Birliğin 2 adet Karacabey Merinosu, 2 adet Kıvırcık ve bir adet de Kıl keçisi projeleri olduğu bilgisini alıyoruz. Birlik tarafından önsoykütüğü ve soykütüğü kayıtlarının tutulduğunu görüyoruz.

Bilgi almaya biraz ara verip tekrar sevişleri dolaştığımızda teknik açıdan tüm malzemelerin kalibrasyon sertifikalarının olduğunu, yine kesim/ölüm bildirim defteri, Koyun keçisi Nakil Belgesi Defteri, Önsoykütüğü Defteri ve İşletme Kayıt Defteri ile güncelleme tespit formlarının düzenli bir şekilde tutulduğunu görüyoruz. En alt katta bulunan arşive inip orada da dosyalanan evrakları inceliyoruz. Bu arada Birliğin 6 ayda bir olmak üzere yılda iki kez bağımsız denetimden geçtiğini öğreniyoruz.

**Birlik,
21 ilçe ve 1125
köyde 9500'ü
aktif olmak üzere
yaklaşık 10 bin
civarında üyesine
hizmet veriyor..
50 kişi asıl üye
durumunda.
Ve bu hizmeti
otuz teknik
olmak üzere
60 kişilik
bir kadro ile
sağlıyorlar.
Bir de
Zooteknist Tarım
danışmanları
mevcut.
14 hizmet
aracıyla bütün
hizmetler
yetiştiricilerin
ayağına
götürülüyor.
Bandırma ve
Dursunbey
ilçelerinde ise
birer irtibat
büroları
mevcut.**

Hizmet binasında her şey çok güzel de acaba sahada durumlar nasıldı? Merakımızı gidermek için hemen yola koyularak önce Bandırma da bir koyunculuk işletmesini ertesi gün sabah da merkeze yakın bir köyde keçi ve koyun işletmelerinde güncelleme çalışmalarına nezaret ediyoruz. Yetiştiricilerle de sohbet imkanını bulduğumuz ziyaretlerde üyelerin de Birlik çalışmalarından memnun olduklarını anlıyoruz.

Üyelerinin işletmelerine asmak üzere yaptırılan levhalarda daha önce görmediğimiz bir şey dikkatimizi çekiyor. Metal levhada üye bilgilerinin yanı sıra bir de barkod bulunmakta. Barkod okuyucuları ile işletmeye ait bilgilerin kaydedilmesi ve çıktılarının anında alınarak işletmeye bırakılması uygulamasını kayda değer bir çalışma olarak not ediyoruz.

Birliğin başka bir bölümünde yağmurluklar görüyoruz. Ve bunlardan da 10 bin adet yaptırılarak tüm üyelere dağıtıldığı bilgisini alıyoruz. Diğer yandan Birliğin küçükbaş hayvan hastalıkları ve üretici cep defteri gibi yayınları da üyelerine dağıtarak güzel bir hizmeti daha yerine getirdiklerine şahit oluyoruz.

Hizmet binasında her şey çok güzel de acaba sahada durumlar nasıldı? Merakımızı gidermek için hemen yola

koyularak önce Bandırma da bir koyunculuk işletmesini ertesi gün sabah da merkeze yakın bir köyde keçi ve koyun işletmelerinde güncelleme çalışmalarına nezaret ediyoruz. Yetiştiricilerle de sohbet imkanını bulduğumuz ziyaretlerde üyelerin de Birlik çalışmalarından memnun olduklarını anlıyoruz.

Anaç koyun keçi desteklemeleri kapsamında geçen yıl 900 bin hayvanın güncellendiğini ancak 643 bin hayvan için destekleme ödemesi yapıldığını öğrenirken, destekleme ödemesi alamayan yetiştiricilerden de herhangi bir hizmet bedeli almadıklarını öğreniyoruz. Bu yıl ise yaklaşık 1 milyon hayvanın güncelleneceğini şu an 4700 üyenin hayvanının güncellendiğini ve 1 kısıma kadar bitirmeyi ve son müracaat tarihine kadar da yeniden kontroller yapmayı planladıklarını öğreniyoruz.

Ziyaretimizin son bölümünde ise Birliğin geleceğe dönük hedeflerini öğrenmek istiyoruz. Birliğin hizmet binası olmasına karşın üyelerine daha iyi bir mekanda daha iyi hizmet sunabilmek için yeni bir hizmet binası yapılması ve Balıkesir Üniversitesi Veteriner Fakültesi işbirliği ile Damızlık Koç/teke istasyonunun tesis edilmesi gibi önemli projeler üzerinde fikir alışverişinde bulunuyoruz.

İki günlük ziyaretimizin sonunda çalışmalarını bütün açıklığı ile ve samimiyetle aktaran başta Birliğin Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve aynı zamanda Merkez Birliğimiz Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Çakır, Yönetim Kurulu Başkanı Bayram Atbakan, Yönetim Kurulu Muhasip Üyesi Süleyman Cankurt, Sorumlu Müdür Sevda Soya ve tüm personele teşekkür ederek başarı dileklerimizle Balıkesir'den ayrılıyoruz.

A. Oya AKIN
Tarımsal Arş. ve Politk. Genel Müd. İüğü
Hayvan Genetik Kayn. Arş. Koord.

Türkiye Koyun ve Keçi Genetik Kaynakları: Koruma Çalışmaları

Mesut YILDIRIR
Tarımsal Arş. ve Politk. Genel Müd. İüğü
Hayvan Genetik Kayn. Arş. Koord.

Giriş

Hayvan genetik kaynakları (HGK) denildiğinde tarım ve gıda için evcil çiftlik hayvanlarından başlıca; sığır, koyun, keçi, domuz, tavuk ve diğer türler içerisinde yer alan ırklar kastedilmektedir. Dünyada 2.485 koyun ve 1.219 keçi ırkı, Türkiye'de ise tescil edilen ırklarla birlikte 45 koyun ve 18 keçi ırkı rapor edilmiştir⁷⁻⁸. Koyun, keçi yetiştiriciliğinin tarımsal ekonomi ve kırsal yaşam içerisinde bulunduğu yerin ötesinde genetik çeşitlilik bakımından Türkiye için ayrı bir önemi bulunmaktadır. Türkiye'de ırk, tip, ekotip ya da genotip çeşitliliği bakımından en zengin türü koyun oluştururken, sığır ve keçi türleri koyunun hemen ardından gelmektedir.

Türkiye'de toplam tarımsal üretim değeri içerisinde hayvansal üretimin payı yaklaşık % 32 dir¹. Yerli ırklar üretim çevresine uyum, geleneksel/özel ürün, organik üretim potansiyelleri, geleneksel üretimden kaynaklanan bilgi birikimi ve tarım için elverişsiz alanları değerlendirebilmeleri nedenleriyle ekonomik açıdan önemlidirler. Ayrıca, hastalıklara direnç, çevreye uyum ya da verim ile ilişkilendirilmiş olan genetik özellikleri bakımından sahip oldukları kimi genler, güncel bilimsel çalışmalarda çok önemli yer tutmaktadır. Arkeolojik kalıntılar koyun ve keçinin Anadolu'ya yakın bölgelerde evcilleştirildiğini göstermektedir. Anadolu'nun farklı çevresel koşulları, coğrafi yapısı ve hayvan yetiştiricilerinin tercihleri şu anda sahip olduğumuz HGK zenginliğine katkı yapmıştır. Verimli Hilal olarak adlandırılan bu coğrafi bölge, dünyada evciltmenin önemli bir merkezi olarak kabul edilmektedir². (Şekil 1)

Şekil 1. Alacahöyük kabartmaları MÖ. 1399-1301, Kaynak: Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

HGK konusunda yürütülen faaliyetler

HGK Ulusal Odak Noktası faaliyetleri, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü bünyesinde HGK Araştırmaları Koordinatörlüğü tarafından yürütülmektedir. Koruma faaliyetleri ile ilgili hedef ve politikaların belirlendiği Evcil HGK Koruma Ulusal Komitesi ve teknik uzmanlardan oluşturulan Tavsiye Komisyonları ise Ulusal Odak Noktasının faaliyetlerini yürütebilmesi açısından temel organlardır.

Ulusal Odak Noktası; ulusal ve uluslararası paydaşlar arasında eşgüdüm sağlanması ve sürece tüm paydaşların dahil edilmesini sağlamak için çaba sarf etmektedir. Yetiştirici birlikleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer ilgili kurumlardan paydaşlar, oluşturulan komite ve komisyonlarda yer almakta ve HGK konusundaki her türlü planlamalar yapılırken görüşlerinden yararlanılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) 50 yılı aşkın bir süredir HGK konusuna önem vermektedir.

169 ülkenin bildirmiş olduğu raporlar doğrultusunda HGK Dünya Durum Raporu⁵ ve HGK Küresel Eylem Planı⁶ (HGK-KEP)'ni yayınlamıştır. Günümüzde HGK konusunda; erişim ve faydaların adil-eşit paylaşımı, uluslararası ticaret, fikri mülkiyet hakları, biyogüvenlik, hayvan sağlığı ve gıda güvenliği yasal düzenlemeler bağlamında uluslararası platformlarda öne çıkan konu başlıklarıdır.

Türkiye'de HGK konusunda özel mevzuat hazırlanmış, ilgili faaliyetler; Evcil HGK'nın korunması ve sürdürülebilir kullanımı (2011), tescili (2011) ve yurtdışına çıkarılması (2012) hakkında yönetmelikler kapsamında yürütülmektedir. Evcil Hayvan Tescil Komitesi yerli evcil hayvan ırk, tip, yöresel tip, hat, ekotip ve hibritlerinin tescilli işlemleri kapsamında 2004-2014 yılları arasında toplam 61 tescil işlemi gerçekleştirmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Tescil edilen yerli koyun, keçi ırk ve genotipleri

Tür	İrk / Genotip
Koyun	Anadolu İvesisi, Sakız, Gökçeada, Karacabey Merinosu, Dağlıç, Morkaraman Tuj, Norduz Koyunu, Kıvrırcık, Akkaraman, Karayaka, Malya, Anadolu Merinosu, Orta Anadolu Merinosu, Çine Çaparı, Acıpayam, Sönmez, Polatlı, Bafra, Hemşin, Kangal Akkaraman, Türkgeldi, Tahirova, Menemen, Karya, Hasak, Hasmer, Güney Karaman, Ramlıç
Keçi	Ankara keçisi, Kıl keçi, Norduz Keçisi, Kilis keçisi, Akkeçi

Yerli ırkların dağılımlarının, temel karakterlerinin, karşılaştırmalı performanslarının ve güncel durumlarının bilinmesine büyük ihtiyaç vardır. Sonuç olarak Türkiye'de son 20 yılda uygulamaya konulan koruma yöntemlerinin hedeflerine ulaşması için; öncelikli olarak envanter çalışmasının başarıyla tamamlanması, koruma altına alınacak ırklar açısından önceliklendirme ve koruma uygulamalarının sürece diğer paydaşlarında katılımının sağlanarak yaygınlaştırılması stratejisinin hayata geçirilmesine yönelik çabalar yoğunlaşarak devam edecektir.

Çizelge 2. Halk elinde koruma programı kapsamında desteklemeye alınan koyun ve keçi ırkları, yetiştirildiği iller, sözleşmeli yetiştirici ve desteklemeye esas hayvan sayısı (2013).

Tür	İrk	İl	İrk	İrk
Koyun	Kıvırcık	Kırklareli	800	2
		Balıkesir	200	1
	Sakız	İzmir	443	14
	Gökçeada	Çanakkale	1.000	12
	Karagül	Tokat	318	2
	Çine Çaparı	Aydın	149	2
		Artvin	700	3
	Hemşin	Erzurum	300	2
		Dağlıç	Afyon	500
	Karakaçan	Konya	382	2
Balıkesir		262	2	
Koyun TOPLAM			5.054	46
Keçi	Kilis	Kilis	342	3
		Hatay	373	3
		Konya	244	1
	Honamlı	Antalya	244	1
		Isparta	210	1
	Ankara	Ankara	600	2
	Abaza	Artvin	185	3
	Kaçkar	Artvin	200	1
	Gürcü	Ardahan	97	1
	Renkli Ankara	Siirt	500	2
Halep	Gaziantep	250	1	
Keçi TOPLAM			3.245	19
Genel Toplam			8.299	65

Koyun genetik kaynakları ve koruma faaliyetleri

Türkiye 29 milyon baş koyun varlığına sahiptir⁹. Koyun varlığının büyük bölümü ise yerli koyun ırklarından oluşmaktadır. Sahip olduğu özellikler bakımından keşfedilmeyi ve geliştirilmeyi bekleyen yerli ırklarımız, geçmişte yeterince değerlendirilememiş, bazıları tam olarak tanımlanmadan yok olmuştur. Halen yerli ırklarımızdan bazıları risk altındadır. (Şekil 3)

Yerli koyun ırklarımız önemli genetik çeşitliliğe ve özelliklere sahiptir. Koruma altına alınmış olan koyun ırklarımızdan Kıvırcık et kalitesi, Gökçeada ve Çine Çaparı zor koşullara adaptasyonu, Sakız ise yüksek büyüme hızı, döl ve süt verim özellikleri ile öne çıkmaktadır¹⁰. Yerli

koyun genetik kaynaklarından Akkaraman, Morkaraman, İvesi, Karayaka ve Gökçeada ırkları için tehdit bulunmazken, Güney Karaman, Dağlıç, Herik, Tuj, Kıvırcık ve Hemşin, Sakız, Çine Çaparı ve Norduz koyunları risk kategorilerinde değerlendirilmiştir. Diğer yandan Ödemiş ve Halkalı ırkları yok olmuştur³⁻⁴.

Koruma faaliyetleri 1995 yılında araştırma enstitülerinde oluşturulan koruma sürüleri ile başlatılmıştır. "Halk Elinde Koruma Programı" 2005 yılında, genetik materyallerin dondurarak gen bankalarında dondurarak koruma programı ise 2007 yılında başlatılmıştır. Halk elinde koruma programı kapsamında sekiz koyun, sekiz de keçi ırkı koruma altına alınmıştır (Çizelge 2).

Halk elinde koruma projesinde yok olma tehdidi altında bulunan yerli ırkların küçük koruma sürüleri halinde yetiştirici elinde korunması amaçlanmıştır. Halk elinde ıslah projelerinden farklı olarak mevcut koruma sürülerinde herhangi bir özellik yönünde seleksiyon yapılmayıp sadece ayıklama yapılmaktadır. Koruma altına alınan ırklarda, her yıl yayımlanan tebliğ kapsamında, sözleşmeli yetiştiricilere hayvan başına destekleme ödemesi yapılmaktadır. 2010 yılına kadar küçükbaş hayvan ırkları için 200 başa kadar verilen destek, hastalık, afet vb. olağan dışı nedenlerle koruma sürülerinin elden çıkabileceği düşünülerek yedekleme sürüleri oluşturulmuş ve destek verilebilecek en yüksek rakam her ırkta 1.000 baş olacak şekilde artırılmıştır.

HGK konusunda araştırma projeleri TAGEM'e bağlı araştırma enstitü/istasyonlarında yürütülürken, diğer taraftan üniversite ve özel sektör araştırma projeleri desteklenmektedir. HGK konulu çalışmalarda; öncelikli olarak genotipik varyasyonun korunması ve gelecek nesillere aktarılması, ırkı tanımlayıcı bilimsel çalışmalar yapılması, ırka özgü ürünlerin pazar olanaklarının geliştirilmesi ve yerli ırklarımızın önemi konusunda kamuoyu bilincinin artırılması hedeflenmektedir.

Keçi genetik kaynaklarımız ve koruma faaliyetleri

Türkiye'nin sahip olduğu 9.2 milyon baş keçi varlığının önemli bir kısmını Kıl keçisi oluşturmaktadır⁹. Türkiye tarımında keçi yetiştiriciliği çevresel ve sosyoekonomik koşullara bağlı şekillenmiş olup, Kıl keçisi yetiştiriciliği, orman içi ve kenarı köylerin en önemli geçim kaynağını oluşturur. Kıl keçisi yetiştiriciliği özellikle Ege, Akdeniz, Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde

Şekil 2. Halk elinde korumaya alınan Türkiye yerli koyun ırkları

	Dağlıç Koç
	Hemşin Koyunu
	Karagül Koç
	Kıvırcık Koç
	Gökçeada Koç
	Karakaşan Koyunu
	Çine Çaparı Koç
	Sakız Koyunu

yoğunlaşırken, toplam keçi varlığı içerisindeki payı oldukça az olan süt tipi keçiler çoğunlukla Batı Anadolu bölgesinde yetiştirilmektedir. Yerli keçi genetik kaynaklarından Kıl keçisi için tehdit bulunmadığı, Ankara, Malta ve Norduz keçilerinin risk kategorilerinde değerlendirilmiştir³. Ankara, Honamlı, Osmanlı (Gürcü), Abaza, Norduz, Renkli Tiftik, Kilis ve Kaçkar keçi ırklarının yetiştirildiği bölgelerde koruma ve tanımlama çalışmaları devam etmektedir (Şekil 3).

Sonuç ve değerlendirme

HGK koruma ve sürdürülebilir kullanımının yönetimi konusunda araştırma altyapısı ve kurumsal kapasite bakımından önemli bir birikime, özel mevzuata ve pratiğe sahip olmakla birlikte maalesef Türkiye HGK'nın popülasyon sayıları, dağılımları, risk durumları ve sahip oldukları genetik kapasiteleri hakkında halen yeterli bilgiye sahip değiliz. Bu bilgiler araştırma bulguları, uzman değerlendirmeleri ve çeşitli sayımlardan ibarettir. Yerli ırkların dağılımlarının, temel karakterlerinin, karşılaştırmalı performanslarının ve güncel durumlarının bilinmesine büyük ihtiyaç vardır. Sonuç olarak Türkiye'de son 20 yılda uygulamaya konulan koruma yöntemlerinin hedeflerine ulaşması için; öncelikli olarak envanter çalışmasının başarıyla tamamlanması, koruma altına alınacak ırklar açısından önceliklendirme ve koruma uygulamalarının sürece diğer paydaşlarında katılımının sağlanarak yaygınlaştırılması stratejisinin hayata geçirilmesine yönelik çabalar yoğunlaşarak devam edecektir.

Kaynaklar

1. Anonim, 2014a. Kalkınma Bakanlığı, Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Hayvancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
2. Diamond, J., 2002. Evolution, consequences and future of plant and animal domestication, Nature, 418, 700-707.
3. Ertuğrul, M., Akman, N., Dellal, G., Goncagül, T. 2000. Hayvan Gen Kaynaklarının Korunması ve Türkiye Hayvan Gen Kaynakları. Türkiye Ziraat Müh.liği V. Teknik Kongresi. 17-21 Ocak 2000, Ank. s: 285-300.

Şekil 3. Halk elinde korumaya alınan Türkiye yerli keçi ırkları

Ankara Keçisi	
Honamlı Keçisi	
Osmanlı (Gürcü) Keçisi	
Abaza Keçisi	
Norduz Keçisi	
Renkli Tiftik Keçisi	
Kilis Keçisi	
Kaçkar Keçisi	

Ayhan, sürü yöneticisi desteğinin yaygınlaştırılması gerektiğini söyledi 'Destek yaygınlaştırılmalı'

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Veysel Ayhan, çobanlık mesleğinin sürdürülebilir olması için verilen sürü yöneticisi desteğinin sadece 500 baş ve üstü değil, 200 ya da 250 baş hayvanı olan işletmelere de yaygınlaştırılması gerektiğini söyledi. Ayhan, yaptığı açıklamada, Türkiye'nin 32 milyon koyun ve 10 milyon keçi varlığı ile AB ülkeleri arasında ilk, dünyada ise 11. sırada yer aldığı belirtti. Birliği başlı 80 ilde 220 binin üzerinde koyun ve keçi yetiştiricisinin işletime devam ettiğini anlatan Ayhan, Gıda, Tarım

Keçi sütünde üretim artıyor, hedef ihracat

ANNE sütüne en yakın yüksek besin değerine sahip, bebek ve yaşlılar için sindirim kolaylığı, yağ yakıcı özelliği nedeniyle son yıllarda revaçta olan keçi sütü, iç pazardaki taleple diğer sütler göre yükselen fiyatına rağmen yok satıyor. İzmir Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği

birlikte hemen hemen ilüye katlandı. Süt keçilerinin daha da artmasını istiyoruz. Türkiye'deki süt miktarı yine de yeterli değil. Şu arkinden 10 kat daha fazla keçi sütü üretimi olsa yine de bunun pazarı var. Pazarda rahatlıkla yer

Çobanlara sürü yönetimi eğitimi verilecek

Elazığ'da Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" projesi kapsamında çobanlara yönelik eğitim verilecek

ELAZIĞ Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Cemal Yıldırım, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı'na hazırlanan "Sürü Yönetimi Elemanı Benim" Projesi kapsamında verdiği bilgi, Yıldırım, eğitime katılmak isteyenlerin 26 Eylül tarihine kadar Halk Eğitim Merkezi müdürlüklerine eğitim almak isteyenlerin başvurabileceklerini açıkladı. Proje kapsamında Elazığ ve ilçelerinde "Sürü Yönetimi Eğitimi" almak isteyen sürü sahipleri ve hayvancılıkla uğraşan vatandaşlara eğitim sonrası sertifikalı verileceğini belirten Yıldırım, "Projeyle ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl-Kur İl Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve Elazığ İl Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği arasında uygulan-

cak kurs için başvurular başladı. Kursu katılmak isteyenler Elazığ merkez, Maden, Keban, Baskil, Sivrice, Ağın için başvurular İl Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'ne 26 Eylül Cuma günü mesai bitimine kadar başvurabilecek. İlçelerdeki yoğunluk ve potansiyeli de göz önünde bulundurarak Karakoçan ve Kovancılar dahil olmak ilk etapta eğitimde kurs açılacak. Bu bölgedeki ilçelerimiz olan Palu, Arıcak, Alacakaya'daki eğitimlerimiz 10 Ekim Cuma günü mesai bitimine kadar Karakoçan ve Kovancılar Halk Eğitim Müdürlüklerine başvurularını gerekmektedir. 500 kişiye kadar hayvana sahip işletme sahiplerinin veya birinci derecedeki yakınları dahil olmak üzere eğitime katılmı ve sonunda sertifikasını almış sürü yönetimi elemanı işletmesinde en az 5 ay tarım Bağkur'u

veya sigortası yatırmaları halinde 2015 yılında bakanlıktan 5 bin lira destek alabilecek" dedi. (İHA)

Çorum Koyun-Keçi Yetiştiricileri yeni hizmet binasına kavuştu

Çorum Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği yeni bir hizmet binasına kavuştu. Birlik Başkanı Cemal Yıldırım, yeni hizmet binasının açılışını yaptı. Açılışta Yıldırım, binanın hayvancılığa katkıları olduğunu söyledi.

Çorum Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği yeni bir hizmet binasına kavuştu. Birlik Başkanı Cemal Yıldırım, yeni hizmet binasının açılışını yaptı. Açılışta Yıldırım, binanın hayvancılığa katkıları olduğunu söyledi. Yıldırım, binanın hayvancılığa katkıları olduğunu söyledi. Yıldırım, binanın hayvancılığa katkıları olduğunu söyledi.

Çocuklar süt tüketmeden büyüyor

BURSA Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yıldırım Oran, çocukların gerçek et ve yoğurt tüketmeden büyüdüğünü söyledi. Oran, "Batı ülkelerindeki yoğun süt tüketimi neticesinde süt tozu arzında büyük bir artış oldu. Gıda kodeksimizdeki muhtlak ifadelerden yararlanan firmalar, çocuklarımızı süt olmayan

bu süreç Avrupa'da olduğu gibi tamamını üretici şirketlere devami gerçekleştirebilir" diye konuştu.

GERÇEK SÜT VE YOĞURTI TÜKETMEMİZ ÇOCUKLARIMIZ VAR

Sütteki fiyat oyunlarının yurt dışı uzantısına da dikkatli çeken Oran, sözlerini şöyle sürdürdü: "Batı ülkelerindeki yoğun süt tüketimi neticesinde süt tozu arzında büyük bir artış oldu. Gıda kodeksimizdeki muhtlak ifadelerden yararlanan firmalar, çocuklarımızı süt olmayan yoğurdumsu, katkılı ürünlerle yetiştirmeye başladı. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın birçoğu hiç gerçek süt yoğurt tüketmeden büyüyor" dedi. Oran süt tozu ithaline tepki göstererek, "Bur-

Yıldırım ORAN

İslah başarısı

'UCUZ ETİN SIRRI KOYUNDA'

Başkent'te kurban pazarlarında bu yıl koyun fiyatları 500 ile 800 TL arasında değişiyor.

Türkiye Kasaplar Federasyonu Başkanı Fazıl Yalçınoğlu, Anadolu topraklarında geleneksel olarak koyun ve keçi yetiştirildiğini ancak son yıllarda büyükbaş hayvanların arttığını belirterek, "Büyükbaşın fiyatı yükseldi. Üzüz et yememinin siri koyunda. Bu konuda tevdikler daha da artırmalı" dedi. Haberî sayfa 5'te

Çadırlar aydınlandı

Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile Çukurova Kalkınma Projesi'nin, Aydınlık Çadırlar Kültür İnsanları Projesi kapsamında bugüne kadar 161 besicije güneş enerjisinden faydalanarak elektrik üretimi yapan paneller dağıtıldı.

8 asırlık gelenek ANADOLU'nun en eski Türk geleneğinde biri halde editen. Süden Koyun Gezişim Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen '8 Asırlık Gelenek' etkinliği, Adana'da düzenlenen '8 Asırlık Gelenek' etkinliği kapsamında düzenlendi. Etkinlikte, Adana'da düzenlenen '8 Asırlık Gelenek' etkinliği kapsamında düzenlendi. Etkinlikte, Adana'da düzenlenen '8 Asırlık Gelenek' etkinliği kapsamında düzenlendi.

Akın, "Hayvan yetiştiricilerinin sorunlarını anlattık"

İslah Projesine 4 yılda 12.8 Milyon TL Nigde İl Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin mali olan genel kurul toplantısı çoğunluk aranmaksızın önceki gün Şehir Lokantesi Doğün Salonunda yapıldı. Genel Kurul toplantısında Divan Başkanlığı seçiminin ardından saygı duruşunda bulunulduğu ve İstiklal Marşı okundu. (47)

